

Kõigi maade proletaarlased, ühinege!

MEIE

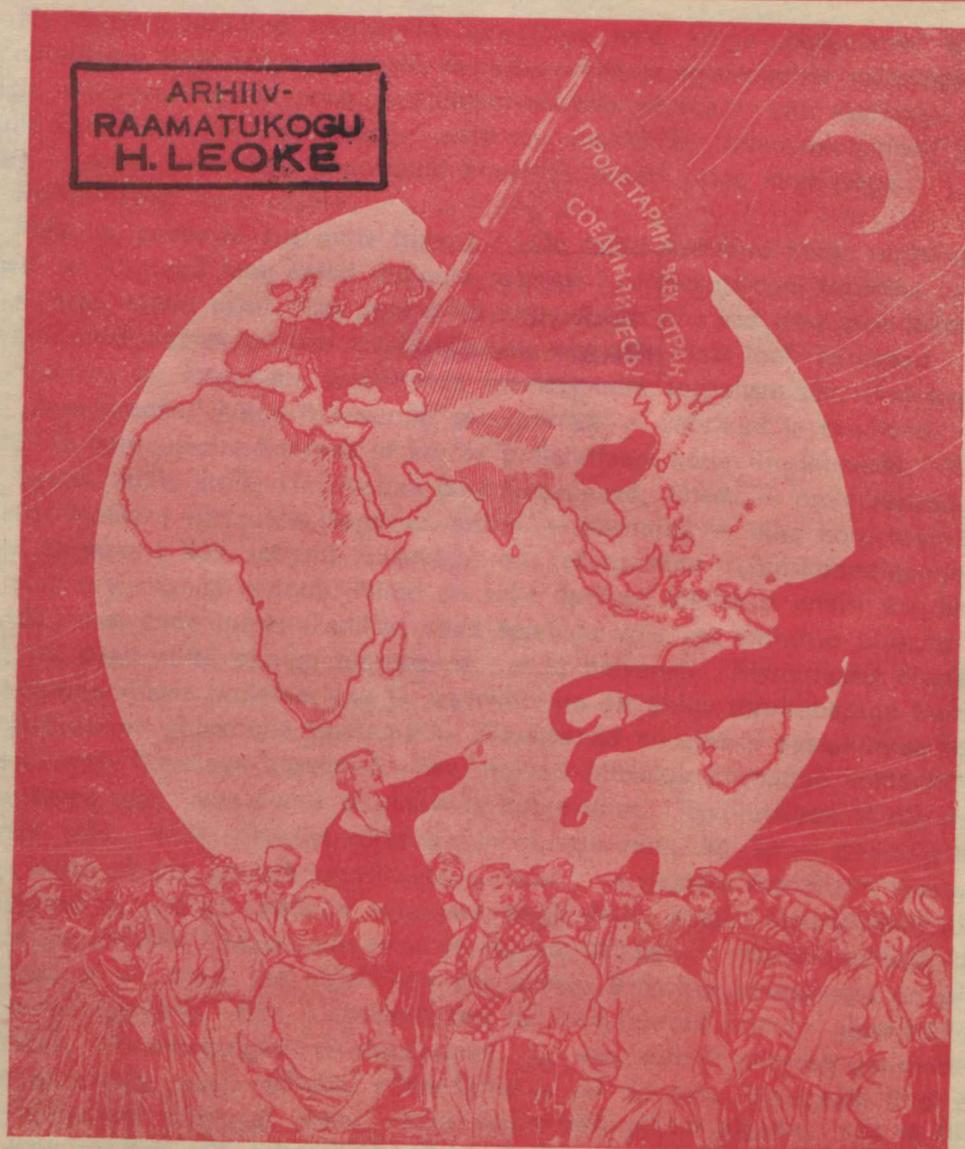
NOOR TÖÖLINE

Töölisnoorsoo kuukiri

Nr. 5

Toimetus ja talitus: Tallinnas, Gogoli p. 4
Tööliste Keldris — Telefon 11-02 ja 13-01

Nr. 5

Detsember 1923

„Ilmarevolutsiooni ei tule!”

Mingit üleilmist revolutsiooni ei tule!

See hüüe kõlab nüüd iga päev kodanlise korra käskijate ja toapoiste suust. Siiruvirulised demokraadid kordavad seda ütelist kergendustunde ja rahuldusega, kõiki värvi „sotsialistid“ pealeselle veel halvasti varjatud kahjurõõmuga. Meie, sotsialistid, ütlesime ju, et mingit proletaarset revolutsiooni ei tule! Me ütlesime, et enne on vaja veel töölisklassil küpseda sotsialismiks, on vast vaja uut sõda. Me ütlesime... Me ütlesime..!

Kui Galileid inkviisiitorite poolt piinati, et ta oma õpetusest lahti ütleks ja tagasi võtaks tõenduse maakera liikumisest, hüüdis see, kui toibus: „Aga ta liigub ometi!”

Ka revolutsioonilised marksistid, poogitagu neid kõige „paremates“ türmid, näidatagu neile kõige uuemate demokraatlike ja sotsialistlike väidetega, et „mingit ilmarevolutsiooni praeguses olukorras olla ei saa“, ehk asetatagu neid vankrile Rahumäele sõidutamiseks — selle tõenduseks, et „ilmarevolutsiooni“ karta ei ole! — revolutsioonilised marksistid kordavad ometi kõige kindlusega:

Revolutsioon tuleb siiski!

Miks ei peaks ta siis mitte tulema? On nüüd kadunud kõige nurjatunud rõhujad ja kümned ning sajad miljonid rõhutud? Revolutsiooni tormilist tuksumist ei näe ainult need, kel pole silmi nägemiseks ehk kes oma pea jaanalinnuna peidavad demokraatlikku liivahunikusse, sest et punast tonti kardavad.

Kollaste ja roosakate sotsialistide meelest tulla sotsialism siis, kui kapitalistlik „demokraatia“ kõige õitsemas seisukorras, et vabrikud ja raudteed, laevaliiniid ja lennumasinad tervelt ja korras proletariaadi kätte üle läheksid. Marksismi õpetus, mille järele klassivahed ikka teravnevad, ühed — proletarilased — ikka sügavamasse viletsusse langevad, teised — kurnajad — ikka kõrgemale mädaneva ühiskonna küllusetippu tõusevad, on reformistide („ühiskonnalappijate“) poolt alati arvustamist leidnud. Nüüd on selle õpetuse tõelikkus enam kui kinnitatud. Kui veel enne imperialistlikku sõda seletada võis, et töörahva olukord paraneb, siis peab nüüd pimegi tunnistama, et ta halveneb. Alatoitlusest äranälginud, kulunud riietes proletarlane ja rasvakoorma all ähkv torukübaraga kurnaja on kesk-Euroopa ühiskonna tundemärk. Klassivahed on viimse aastakümne jooksul kohutavate hüpetega kasvanud. See olukord piitsutab kurnatuid võitlema niisuguse korra eest, kus enam ei plaksuks kubja nuut. Revolutsioon ei ole mitte imetegev rohi, mille sotsialist võiks siis tarvitusele võtta, kui ta — muidugi mitmesaja aasta pärast, kauges tulevikus! — „leiab“ tarvilikuks sotsialismi teostada. Revolutsioon ei tule ka salaja ja ootamata, nagu varas öösel. Revolutsioon tuleb hulkade kannatuste, hädade, viletsuste ja võitluse tagajärjel. Klassiteadlikud proletarilased ei ole need, kes süüdi neis viletsustes; töörahva kannatused on praeguse korra tagajärg. Aga klassiteadlikud töölised ütlevad ometi: Just nüüdne häda ajab töörahvahulgad revolutsioonini, ja see sünnib niisama paratamata, möödapääsemata, nagu kevadel päike lume ja jää sulatab. Suvi võib ühel ehk teisel looduslisel põhjusel mõni nädal varem ehk hiljem algada, aga ta tuleb siiski. Revolutsioon võib tuhandetel põhjustel tulla mõne aasta varem ehk hiljem,

kui see näib vaatelejale, aga et ära jääks hoopis, või et nihkuks aastasadade taha, see on samati võimatu, nagu võimalik pole praeguse päikese juures igavene talv.

Kuidas võib tulla revolutsioon, kui olud ikka halvemaks muutuvad! hüüab sots. Ta tuleb just sellepärast, et „demokraatias“ tööraha seisukord ikka halveneb, vastab revolutsiooniline marksist.

Kuidas võib tulla revolutsioon, kui proletariaat ikka enam ära killustatakse! kurdab variseerlikult töölisorganisatsioonide lõhkumismeister sots. Proletariaat näib ainult lagunevat; tõepoolest kasvab ta ühine väerind ja suurenevad klassivõitluse organisatsioonid, vastame meie.

Kõneleda tööliklassivõitluse tagurpidimine kust võib ainult see, kes paljaste paberipealsete arvudega rehkendab, ilma et ütleks, mis arvude taga peitub. Mis kasu oli klassivõitlusele Amsterdami ametiühisuste internatsionaali 3—40 miljonist liikmest ehk mis kahju on tööliklassile sellest, et see arv nüüd mitme võrra vähem on, kui see nõndanimetatud internatsionaal oli tont, mis isegi jänesed naerma ajas? Mis kasu oli Saksamaa 8 miljonist ametiühisuste ja ligi kahest miljonist sotsiaaldemokraatlike partei liikmest, kui need auväärilised organisatsioonid tööliklassile oma kätega Eberti ja von Seeckti kukile tõstsid? Kas on Eesti töörahas sellega midagi kaotanud, et asutavas kogus nõndanimetatud sotsialistlike liikmeid (sotse ja sots.-revolutsionääre) oli 40 protsenti, I. riigikogus kõigest 34 ja II. — ainult 30 protsenti? Kaotus on sama suur, nagu usklikul, kes uskumatuks sai ja sellega oma kaitseinglitest ilma jäi. Ka Eesti töörahas on kaotanud inglid, kes teda pidid kaitsma sotsialismi käsuõpetuse järele, aga kellede aset täitis sotsahariinipaki otsas või pangas, nagu taevalikkude inglite asemel on maapealsed papid.

Selle proletariaadi „lagunemise“ sees sünnib teine protsess, teine ümberkorraldamine. Klassiteadlik proletariaat loob oma tõelikud võitlusorganisatsioonid. Kasvav viletsus koondab neisse ikka suuremad massid. Pole kapitalistlikku maad, kus see uus jõud praegu ei tõuseks ja ikka tugevamalt kõdunenud korra tugesid ajalookirvega ei ähvardaks. Et sellest klassiteadvuse kasvust pilti saada, tarvitseb Eesti noortöölisel ainult võrrelda kohalikku olukorda, mis oli aastat kolm tagasi, nüüdsega. Siis suutis klassiteadlik töörahas riigikogusse ainult 5 saadikut läbi viia, nüüd kevadel 10, ja et jõud töörahal mitte ainult 2 korda kahe ja poole aasta jooksul polnud suurenenud, vaid tugevasti rohkem, saab see aru, kes meele tuletab, missuguses olukorras kevadised valimised sündisid. Kas ei ole tööraha pahemale poole nihkumine, tõeliku sotsialistlike teadvuse kasvamine seegi, et enam kui sajas vallas valimistel esinesid nimekirjad, mida kurnaja nimetab kommunistlikeks, see on — mitte-äraandjateks? Kas ei ole Eesti töörahas suuri edusamme teinud oma tõelikkude klassivõitluse organisatsioonide üleskohendamises, algades maatöölise ühisustest ja lõpetades raudteelaste liiduga, kuigi vast paberil liigete arv väiksem on sellest, mis seal seisis sotside bürokratide andmetel kolm aastat tagasi?

Pimedus oli sügavuse peal, ja siis loodi maa, kõneleb muinasjutt. Pimedusest, hukatusest, surmast ja eluvalguse puudusest kerkib ka uus maailm uue valgusega ja soojusega miljonitele rõhututele ja kurnatutele.

„Ilmarevolutsiooni ei tule!“ kihistavad endi rahustuseks kahjurõõmus „sotsialistid“.

Kõige kindlusega vastame neile :

„Ta tuleb ometi!“

Ja ei mitte kümnete või koguni sadade aastate pärast!

Wõidetud wampiir

Hiiglasuured majamürakad taewapoole sirutawate suitsutorudega, milledest wäljawoolaw mürgine gaas ümbrust kihwtitab, neelawad igal hommikul tuhanded proletaarlased endasse, et päewa jooksul werejänulise wampiirina saaki werest tühjaks imeda, ning õhtul tühja kesta jällegi endast wälja sülitada. Alalisest kurnamisest wõiks saak hoopis ära kärwata — seks koormatud kehale öine puhkus, et teisel hommikul seda jõudsamalt wereimeist jätkata.

Hiiglase sisikonnas mürtsub, mähiseb, sumiseb, keeb. Kostawad ohked, kuulawad kaebed. Ei kuule neid keegi.

Wihaselt peksawad masinrihmad ratasatud wõlwel. . .

Alasi juures, suure wasaraga punetawale terastükile, mida alasil hoiab pihtide abil hall habemik wana tööline, pihta wirutades, higistab noor tööline. Iga wasara löögiga tunneb ta hiiglase wampiiri werejänu omas kehas. Tilgalt nõrgub higi, väheneb jõud. Arusaamata kiwimüraka saladusline kurnamiswõime. Wiha, kustumata noorustulst lõõmaw, südant näriw wiha, asub ta hingesse, saladuslise majamüraka werise higiimewa wampiiri wastu. Wihaga, kui wõideldes nägemata waenlasega, paiskab ta wasarat alasile.

Teine pool alasid asuwa küürus seljaga hallihabemega töölise eluraskustest, näljast ükskõikseteks muutunud silmes helgib kaastundmuse pilk, noortöölise wiha-seid wasara lööke silmates ilmsüüta terastüki pihta. Kümned noortöölised on tema juhatusel töötanud, mitmed nendest ränk töö enneaegu hauda wiinud, mõned neist töötawad praegugi enneaegu wanaks saanutena, küüru wajunutena, mitmed, kes hirmsa eluka wastu julgesiwad oma kaitseks wälja astuda, on teadmata kuhu kadunud. Kõik on nad kunagi noorustules põlenud, wiha tunnud, kuid aja jooksul tuimadeks, eluta tööloomadeks muutunud.

„Seltsimees,“ sõnab hallhabemik noortöölisele, „miks nii wihaselt peksad punewat terast?“

„Miks ei peaks ma olema wihane,“

wastab noortööline, „kui tunnen, kuidas mingi nägematu salauslik jõud minust tilk haawal, minu higi, minu jõudu imeb, kuidas jõud väheneb ning jalad nõrkewad. Kuigi seda küll tunnen, ei suuda ma tema, selle nägmatu jõu wastu kuidagi end kaitsta. Müürid on liikumata, alas murdmata. Kui mitu korda olen tahtnud pakku põgeneda, kaugele, kaugele, ära siit wiletsuse paigast, kuid siis on nälg mind jällegi selle hirmsa eluka küünte wahele tagasi sundinud tulema, tagasi wabatahtliselt.“

„Seltsimees, noor tööline, asjata kulutad oma jõudu, wihaga wasarat alasile paisates. Sinu wiha on waleteele juhitud, mitte neis müüres ei asu me waenlane, waid nende omanikus, kes ahnuses igasugu südametunnistuse kaotanud teise inimese häda-waewa wastu. Kes omas saagiahnuses nii kaugele läinud, et nende samade maja mürakate, weerewate rataste ning masinate abil meilt töölistelt wiimse jõu ja terwise rööwiwad. Ainult nende majamürakate, masina omanikkude wastu olgu sul wiha kustumata, teadlik, wiha, mis paljudes meis ükskõiksuse olukorra paratamatuse tundele maad annud. Sa oled noor, sul on jõudu, on energiat, on julgust meie kurnajate wastu wälja astuda. Kutsu ka teisi noori ja wanu, kes põlewas noorustules wõitlusse minemas. Ärata neid, kes ränga rõhumise all tuimadeks ükskõikseteks muutunud. Kuuluta kõigile rõhutuile ja kurnatuile, kui kerge on wõita wampiir, kui wõidame selle omaniku, sest ilma omanikuta ei ole ta wampiir, waid inimsoo õnn. Omanikke on vähe, meid palju — wõit on kindel. Nooruses asub jõud wanaduses elutarkus. Ühiselt wõidame wihasega waenlase. Oleme wabad, kurnajad kõrwaldatud, hiiglased majamürakad meie, ühiskonna omadus, kus warasid loome endi — suure tööwäe tarwiduseks. Ei lähe siis ükski me tööwawast priskeks ega kõhukaks“. Nõnda juhatab küürusseljaga hallhabemik wana tööline noortöölisele.

Iga wasara löögiga, iga wana töölise

sõnaga omab ta klassiteadwust, wõitlus-
iha, tungi wabaduse järele. — — —

Ta äratab hüüab, kutsub kõiki, kes
kurnatud, tukkujad ja kõhklejad, kurdid
ja pimedad, wampiiri lõõmawas kehas,
turul, uulitsal ja töölishurtsikuis. Seletab
neile nende suurt jõudu, nende tähtsat sei-
sukohta inimkonnas, inimõigustest, kiwi-
mürakate omanikkude saagiahnusest, kur-
namisihast, were-higi jänust — seletab
wana töölise sõnadega.

Tukkujad ärkawad, pimedad saawad
nägi jaoks, kurdid kuul jaoks, ükskõiksed
noored ja wanad töotawad pühamat töö-
tust — kõrwaldada kurnajad, häwitada
rõhujad. — — —

Wasaraid wibutades, kange kõigutades,
woolab rewolutsioonilik töölistmass —
mehed ja naised, noored ja wanad, wam-
piiri rõõgatumast kerest wälja uulitsale,
wõitlusele, wabadusele.

Lehwib punane lipp, punasem kui
purpur, heledam kui tuleleek — rewolut-
siooni sümbol.

Kõlab Internatsionaal, wägewalt,
wõimsalt, waimustust hinges laotes.

Noorustules põleb mass, wõitlusih
leegitseb silmes. Otsus kõikidel kindel,
wõita wõi surra; kauem orjadena kütetes.
kui tapalmmas nülgi ja noa all olla ei
suuda, ei taha. Parem on wõitluses sur-
ra, surragi vähemalt wabalt, kordki elus
olla waba, kuigi mitte kauemini kui sur-
res. . .

Tungitakse püssiladude kallale, sõja-
riistutab igüks, kes kanda suudab ja kes
seda ei suuda, weab järel padruntaskud
sõjariistus seltsimeestele.

Täriseb kuulipriks, põriseb trumm,
pauguwad püssid, lõhkewad granaadid,
ehitatakse barrikaade.

Wõitleb proletariaat.

Kui langemas wõitluslipp, siis toeta-
tamas teda kümned käed ja jällegi üle
wõitlejate peade, wägewalt waimustust
jagades, lehwib punane rewolutsiooni
lipp.

Noorus näitab oma jõudu, wõitleb kui
lõwi ja miks ei peaks ta seda tegema, wõi-
ta on tulewik, kaotada ainult must mine-
wik. Surra wõideldes oma inimwäärilise
olemasolemise eest, kui aus kui ilus,
kui aatelik, weel tulewa põlwe rahwas
hindab su wabaduse järele hõõguwat
hingel, mis ei lõmitanud oriana kuldwasika
altaril, waid langes parem wõideldes ta
wastu.

Werega rammutawad emakest maad
tööwäed.

Kui arwenewad eelwõitlejate read, siis
täiedawad neid tuhanded proletariaadi
tagawara wäed. Proletariaadi wägi lu-
gematu.

Waenlane taganeb. Põgeneb kabu-
hirmul. Segamini löödud ta read. Wõitja
proletariaat — ühiskonna inimene. Wõi-
detud wampiir.

Rõõmuhõiskes kõlawad huulilt, rõõ-
must säravad silmad. Töölistmass tun-
neb alles nüüd oma wäärtust, wäärtust
uues ühiskonnas, töölistriigis. — — —

Hiiglased majamürakad, suitsupildu-
wate kornatega — rahwa omadus. Lõp-
penud ohked, ei kuuldu enam kaebeid.
Wägewalt pauguwad wasarad, rataste mü-
rinal, terastükilt karglewaid sädemeid
hüppama pannes. Wiha kadunud noor-
töölise näolt, asemele asunud wõidurõõm.
Sirmemaks sirgunud wana tööliste selg,
endistes tuimades silmes särab elutung.

Wõimsamalt kui kunagi enne, mürsub,
paugub, tähib, ähib hiiglase sisikonnas.

Proletariaat ehitab uut sotsialistlist
riiki, oma riiki.

J. Konder.

Jõululaupäew

Pühadeks anti kõigile wabrikunoor-
tele, kes aga saadawal oli, matk kätte.
Oli jõululaupäew.

Seoti kirjanduspaunad õlale ja sam-
muti jaama poole.

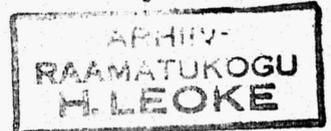
Linn oli waikne. Kõwerate uulitsate
nurkadel põlesid gaasi laternad. Kül-
m rōkkas ja winge tuul löi witsul wastu
nägu.

Narwa sõidule ruttas ligi tosin noor-
töölis.

Neid pudenes maha peaaegu igas jaa-
mas.

Kui Oskar Jaani Raasiku jaamas wa-
gunist perronile hüppas, sadas ta tuiskas.

Ta sõkkus umbunud teel. Ülalt ning
ümbert puistas lund kui jahu sunu ning
silma. Külmast põlnud juttugi. Selle eest

hoolitses broshüüre ja ajalehtede pakk, et Oskar Jaanil higi mütsi woodri wahelt willas. Ta tegi hõlmad lahti, tuul puhus nagu purjesse: tal oli kerge astuda.

Kui ma nüüd walgewarus weel kümme wersta edasi saaks, siis jõuaks sugulaste juure; mõtles Oskar Jaani ja tampis sügawas lumes.

Ta jõudis külla. Tuled wilkusid aknais. Külawahel polnud simamas ühtki poissi, nagu nädalalauapäewil, ainult paar peni jooksid Oskar Jaanile kisaes wastu.

Otsustas siis külas öömaja otsida, sest oli juba tülpinud ja esimene püha oli tal weel aega matkata: lootis head aega päralt jõuda.

Tal oli kolm koosolekut maha lüüta: kaks keskmisel pühal: üks Pikaweres ja teine Perilas, kuna wiimasel pühal kell 12 miiting Raasiku wallamajas pidi olema.

Oskar Jaani peatas ühe talu õue wärawas, tuggedes seljaga wastu sammast. Wiskas silmad üles. Taewas oli sinihall ja põhjapoolt siras üks hele täht: tuisk lakkas.

Algas temp öömajaga. Ta wooris mitu pikka kahekorstnaga talu läbi, pidi aga igalt poolt lahkuma tagajärjeta. Wanad mehed ja eided hallparunid, kes laua ääres piiblit lugesid, olid nii lahkelt, et just ahjuharki ei kahmanud, kuid „kalli laupäewa õhtu“ pärast polnud ühelgi wõimalik Oskar Jaanile peawarju anda!

Wiskas pambu lumele, istus sellele ja pidas lühikese nõu. Otsustas talust tallu saalimist jätkata, ehk küll kuulnud oli, et enne otsi surnult sooja, kui hallilt öömaja, liiategi kui jalamees linnast oled.

Kui ta seal pambu otsas istus, sõitsid uhates kiriklised mööda, ega polnud suurt nalja, et Oskar Jaani alla ei jäänud. Wihastas selle matsi uhkuse üle, winnas kandami selga ja matkas edasi.

Jõudis küla serwa, seal nägi maanteest mõndakümmend sammu eemal wilkuwat punasē tulukese. Astus teelt kõrwale, suundus tule poole. Nägi saunakogu suure raagse kase all.

— Tere õhtust!

— Tere jumalime!

Lapsed jooksid madinal nurka. Wommilt ronis alla tuntud Seksu sauna fõnis. Oskar Jaani oli selle mehega mestis Wene-Balti tehases tööd teinud. Tõnis oli olnud lihttööline walukuuris ja Oskar Jaani õppis parajasti walajaks.

— Mõtlen, et kesse kolistab kallil lau-

päewa õhtul! Nae, see ju päris linnasaks... kussa siamaale siis saite...? päris Seksu sauna Tõnis ja toetas Oskar Jaanile näkit järi alla.

— Poleks uskunud, et siit sookaelast wana seltsimehe eest leian... ütles Oskar Jaani.

Tõnise naine Madli oli haige ja hoigas waheti ahju taga.

Tõnis polnud ise ka teist ööd unesõba loole saanud, haigutas. Ta oli linnast tulnud pererahwaga, sest Seksu wana hall ei sõandanud ükski teed käia, kui orika raha taskus oli.

— Kuhu te siis nüüd reisite õige, päris Tõnis, koputas piibu wastu lõugast ja pani selle tolmama.

— Kas öömaja on ka anda, wõi pean õige hange jääma? Käisin mitu talu läbi, aga ei midagi... kirus Oskar Jaani.

— Ega inimene wastu ööd surema ikka lähe... Eks toome õled tuppa... nõutas Tõnis.

Oskar Jaani pikutas õlgedel ja ajas Tõnisega juttu hilja õhtuni. Nad seletasid maad ja ilmad kokku. Lõpuks waatas Tõnis piiludes ringi ja küsis sosinal:

— Kas ei peaks kuidagi ometi pööre ka tulema...?

— Eks ta tule kah! wastas Oskar Jaani waljumalt, ja ta ei teadnud anda selle üle küsimusele nisukest saladuslikku tähendust, nagu kütirühmad selle kartusewaimu küla saunikutele ja popsidele maha lasta ahwardades sisse olid hirmutanud.

Saun jäi peale selle wagaseks, ainult harwa kostis Madli hoigamine.

Lapsed poetasid end magama.

Parsilt rippusid tahmalonidid ja pigipurikad.

Tõnis tõmbas mitu head mahwi suitsu ja puhus ägedasti sinist wingu läbi wurude.

— Sest on juba kuus aastat, algas Tõnis, kui ma olin jõululaupäewa õhtul Läänemaal Paliwere mõisas. Meid oli wiis punakaartlast. Öösel magasime mõisa peretoas, samuti õlgedel. Windid olid nurgas. Ajasime samati wanawiisi jutte, kui korraga kargasid sisse kaks-kolm paksu walitsejamoodi meest. Tahtsid muidugi meid ära kägistada. Me mehed olid terased ja paksud kadusid... Panime posti wälja ja weidi aja pärast kostis korin... Wõtsime mõisa töörahwale üle ja lahkusime... Sellal olime meie ka ometi oma kokkukraabitud ja orjatud waranduste pere-

mees. . . Aga täna. . . Siin olen, nutt waraks: mõned puudad jahu sain suure surmaga, seegi alles wõlga! Mõisast sain imekombel maad, aga andsin tagasi, ei jõudnud pidada! Naine haige, tuba lapsi täis, ja ega muret pole, et neid wähe-
neb, ennem tuleb juure. . . See on pagana asi, et waesed sõgedad sigima, seletas Tõnis ja popsis piipu edasi.

— Ega sest pole kedagi, punaseid sõdurisi tarwis, arwas Oskar Jaani.

— Wõi selleks neid saab, näe wiifakse. . . wast tulewad weel oma kõri kallale, ühmas Tõnis.

— Pole kedagi. . .

Ja mõlemad jäid isekeskis wait ja kui ahju tagant kostis sündind lapse hää. . .

Tõnis wahtis pärani silmil ja kohmas hooletu, ükskõikse, poolwihase häälega:

— Jo üks wänts jälle kaelas toita. . .

— Põle kedagi, wastas Oskar Jaani, annan punakaartlasele mõõga kätte.

. . . Ja Oskar Jaani ulatas Tõnisele Kommunismi Aabitse.

Oskar Jaani pidas pühadekoosolekud suure mõnuga ära, lewitas kaasawõtetud kirjanduse wiimteni rahwa hulgas. Kodu poole tulles ütles ta, nagu kõigile öeldud oli: Hea meel on ial inimesel maa peal, kui parasiidid kaelast saab maha raputada. . .

H. L.

Wõitleja

Konrad Lehtimägi

Kewadist saadik oli Arwi karjasena olnud Metsa talus.

Ta oli mitmed korrad surmani tülpinud, wahel isegi kartnud, et ei jaksagi wastupidada sügiseni. Peremees oli tasu eest karjastada wõtnud suure hulga noort õhwik karja, ümbruskonna popsnikkudelt, kellel puudus oma karjamaa. Sarnase wõõra karja koospidamine oli wõimatu raske suures metsas, lisaks ümbritses karjamaad, naaberkondade tagamaasse kuuluwad, aedadeta niidu tükid ja sood, milliseid pidi hoolega kaitsma heinaajani. Peremees oli kohe kewadel annud selle lohutawa teate, et teeb selja tükiks, kui elajad wähegi pääsewad sökkuma wõõraid heinamaid. Selletõttu oli ta wahetpidamatus piinawas pingutuses, saada segaseltsilist karja koos püsima ja eemal heinamaast.

Suwi oli haruldaset kuiw ja põudne; nädalite wiisi ei sadand piiskagi wett. Pilwe raasugi ei nähtud; suured suitsupilwad waid wedelesid taewarannal liikumatuna ja ähwardawatena — just kui reatatud punase karwa hiiglased, kes järeljätmata ootawad sobiwat wõimalust pääletungimiseks. . . Nendest läbi kiilus päike kollakaspunasena, kui hirmus suur werdinud silm, mida ümbritses mustpunane rõngas. Ja kogu suitsust imbund awarus näis närbuwalt wärisewat, neis tulehoogudes ja janune maa magas liikumatu ja kahwatuna kui surnu. Ei olnud jahutawat tuule hingustki.

Oli suwipäew. Elajad olid täna nagu pöörased. Juba kaks korda oli kogu

kari kiili jooksud, igasse suuna ja ainult äärmise pingutusega, sai Arwi nad uuesti kokku. Ja et kusagil wett polnud, tungisid nad janus päris suisa sohu ja niidule wett otsima. Ligi kaks tundi oli ta nüüdki jooksnud, ennekui leidis kõik. Nüüd ta ajas nad wanasse seisupaika, ühte sohu ulatawasse neeme, kus hiigla kuused pakkusid tiheda tihnikuna wilu ja kaitset põletawas kuumuses. Seepärast nad nüüdki läksid meeleldi sinna. Ühed laskusid kohe närbunult maoli, teised hakkasid seistes mäletsema, kolmandad liikusid rahutumalt edasi-tagasi.

Nähes elajaid lõpuks rahustuwat, ohkas Arwi kergendatud meel ja istus lähedale, kõrgele kiwile. Pühkis musta särgi-käiksega higist märga nägu ja waatles weel kord uurides ümber.

Wabastas leiwakoti masinlikult seljast, kuid leidis sealt ainult kuiwa leiwa ja ja soolase juustu pala, tundis nii kõwa keelikut, et ei wõinudki toitu maitsta. Kurgust kohas piinaw põletus, mis krobeldas huuli ja halwas keelt — ja sülgki oli sitke kuiw waht. Nagu kiuste andis perenaine ikka üht ja sama toitu, mis kihutas janu kannatamatuseni. Kuiw aukline leib ja kõrwaliseks kiwikõwa soolane juustu tükk ilma wõita. Wäikse pudeliga oli küll piimagi, aga seda oli pidanud tänagi jooma juba hommikul, kui ei leidnud kusagilt tilka wett.

Akki hüppasid mõned loomad üles ja hakkasid hännad püsti kuulama. . . Arwi kuulas ka, hinge pidades ja nüüd sattus

temagi kõrwu too tuttaw sumisew pirin : kiilid ! Ja äkki tormasid elajad pöörase kiirusega igaüks oma kanti — kui nägemast hundikarjast aetud.

Wäriswa sõrmedega sidus ta leiwakoti, kuulas hetk piinawa põnewusega, saades selgusele peakarja pagusuunast. Ja siis jooksis järele.

Ta seisatas hetke jooksmise järele, kuulatades, kuis muist krapu kolinaga kadusid Kõrri niidu poole, pingutas siis kõik jõu, et pääseks ette. Kuid leiwakoti pärast oli ta neist liig maha jäänud : jõudes niidu serwale, nägi ta juba kahte õhwikut keskel niitu kahlawat. Nad tormasid sinna seepärast, et niidu teisel serwal nirisest allika silm, kust nad korra sinna pääsedes olid juua saanud. Ta sööstis neile õkwa üle niidu järele.

— — — — —
Äkki tundus, kui oleks mingi külm haaranud tast kinni; seljataga kuulus kummaline ägin ja sammude müdin. . . Ta keeras instinktiivselt, ja nägi suurt musta meest, keppi kõigutades ta järele kõmpawat, hääletuna ja ähwardawana. . .

Häda ja hirm andsid Arwile nagu tiivad, wäsimus kadus kui puhkides — see on Kõrri hallparun ise : Ta märkas wahemaa suurenemist ja karjus kähisedes :

— Wõi sina saatana poiss söödad mu heina ! Oota sa !

— Pai peremees ! Ei mina ole söötud. . . hüüdis Arwi hingeldades. Kaks korda need mullikad on pääsenud jooma. . . sest wett pole kusagil ja wahetpidamata kiiliwad. . .

— Suu kinni ! Aga ma sulle näitan. . .

Kuid soo oli pehme ja peremehe raske keha wajus kintsudeni igal sammul; sellewastu Arwi jooksis nagu jänes. Wahemaa suurenes ikka enam ja Arwi nägi rõõmuga, et peremees jääb maha. Ta tasandas jooksu ja hüüdis äkki otsustawalt:

— Miks te mind taga ajate ? Mina pole söötud !

Ta südames tärkas hirm, wiha ja kibedus, mäletades, kui hirmsasti too wereimeja minewal suwel oli peksnud ta eelkäijat. Mitu nädalit pidi poiss magama kõhuli, hirmsas palawikus, ega ole weelgi õieti paranenud. Arwi nägi oma ees seda wäikest lahja selga, kus mustjassinised kepijäljed kerkisid kõrgele kui suure toobri õlpmed. Peaaegu mõtlemata hüüdis ta kibedasti nuttes :

— Ärge püüdke ! Ei te mind kolgi, nagu Emelit kolkisite !

Peremehe higine ja must nägu muutus tumepunaseks ja ta mõirgas, kui wihale ärritatud sõnn :

— Oota sa kurjawaimu sigudik ! Wõi seda sa mäletad. Oot', oota. . .

Ja nagu eesmärgile lähenew wõistlusejooksja, kogus koleda jõupingutuse, ta musklitest läikiw nägu wäänles ponnistuse ja wiha hirmsas hirwituses.

Ent samas põmatas pikali, nii et soo wajus. Arwi waatas taha, just siis, kui metsikusest pahurpidi, kõõrsilma tõusid mätaste wahelt; kulmukarwadesse, ninasse ja habemesse oli tortunud sammal ja muu praht, muutes ta nii abitmaks ja narrilt näruseks, et Arwi tahtmata purskas heledalt naerma.

Nagu pähelöödud härg hüppas peremees kõmedalt mõirgades üles, ja nagu kerwehoobist uimane härg tormab lööja kallale, nii tormas peremees itsitaja järele; puhkides, ähkides ja katkendliselt ähwardades :

— Ära naera — saatan ! — Mina su tapan ! — Raiun kukele roaks !

— Ei ial ! — hüüdis wäike karjapoiss wõidujulgelt : — sinusugune kombak !

Ja ta naeris. Kuid ta oli lasknud peremehe liig lähedale. Ta kõrwa ääres wihises, ja peremehe jäme kepp lendas just ta peast mööda ! Waid mõni kriips kõrwale — ja ta lamaks nüüd minestanult ja too hirmutis, notiks teda parajasti kõigest jõust kepiga. . .

Arwi haaras maast kepi, ja tundis, kuidas selle ligane käepide oli weel soe peremehe higisest käest. Ta wõpatas tahtmata, kui maru nähes, just nagu oleks puutunud peremehe enese kätt. Ta süda täitus wõimatust, pinewast wihast. Sarnase jämeda teibaga tapaks teda kui ainult saawutaks — kuigi ta on weel nii wäike !

Peremees puhkis kui wana rikkes aurukatel, ega jaksanud enam jooksta ; ainult wahetewahel wõttis pikema hüppe, nagu wäsimusse aetud hunt, kes lumes põgeneb metsniku eest.

— Mu kepp ! Anna kepp ! — ähkis ta wahele.

Arwi tajus, et nüüd maksaks paremini kätte, kui nüüd wõiks ainult naerda ja pilgata. Ta mõtles, mis õelda, ning kilkas siis pilkawa naeruga :

— Piitsutaja Piitsutaja ! Kas tööriist on kadunud ?

Löök poleks nii hirmsasti mõjunud, kui too poisikese pilge.

— Sa mait! Seda sa mäletad... makkad! Kuradi sidudik!

Wiha wiis Arwi selge mõistuse, ta ei osanud midagi muud mõelda, naeris waid ja tänitas õrritades:

— Piitsutaja, piitsutaja, piitsutaja! Küll on piitsutajal kahju, et ei saa sooritada oma tööd — kui pole tööriista...

Peremees oli lämbumas, wõttis uuesti jälle seesuguse hoo, et sammal tolmas. Seisatas siis, wahtis poissi, hirmsasti hambaid kiristades ja mõirgas:

— Kui sa raibe teaks, kuidas su selg warsti tūmaks läheb. Och! Kui jõuad mu kätte... siis...

Ta pigistas kokku omad mustad sõrmed, nagu oleks kujutanud end kägistawat poisi lahjat kõri, kollased kiristawad hambad paljastusid, sasis wurrude alt julmalt hirwitades, nagu puuri sulet näijasel metsloomal, kellele näidatakse lihawat lamba reit... Arwi silmis lõõmas metsik wiha ja ta hüüdis, meeltult rusikat kõigutades:

— Oota, kui saan meheks! Siis mäletate seda päewa...

Peremehe nägu wenis looka, muigetoolises hirwituses, kui ta sisises:

— Sina! Ohohh! Ei sinust tule kunagi meest, selle järele, kui oled olnud minu käes...

Arwi ei wõinud nüüdki takistada seda isesugust wärinat. Teda wihastas, et peremees seda nägi, ning siiski kihutas te-

da midagi tegema, et pääseks nägemast seda koledat naertu. Peaaegu mõtlemata lähenes ta peremehele, ulatas kepi ja lausus:

— Wõtke siis nüüd! Piitsutaja! Piitsutaja!

Peremees ei wõinud kiusatusele enam vastu panna; weel kord tormas ta hirmsa hooga — ja kukkus uuesti!

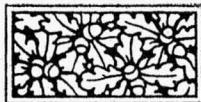
Kui pikne ühe hoobiga oleks häwitanud ta talu ja wara, tapnud kõik ta omak-sed, siis ta wist poleks nii süngelt, kui nüüd, upitanud end uuesti jalule. Ta suust enam ei tulnud sõnu. Ta otse urises ja haukus kui wana, õrritatud koer. Ta astus pika sammu. Siis seisis waid ja osatas, kui mõistuse kaotanud.

— Kui sa teaksid! Oota ainult, oota, oota!

Arwi otsustas minna ja mõtles kiiwalt weel midagi öelda. Hüüdis siis ähwardades:

— Selle kepi ma hoian seks! Ehk see maitseb teile paremini — kui see mu oma!

Peremees seisis ja surus kustutamata wihas pilgu sesse neetusse, kes on julgenud teda pilgata, ja kellele ei wõinud praegu teha midagi. Ent kui pilguga wõiks tappa, oleks Arwi sel hetkel wajunud surnuna maha. Weel kord hambaid kiristades ja ettekujutades, kuis roogiks poissi kätte saades ja selle julma tunde rõõmus läkastas ta rind. Ses lohutuses pööras ta tasa lontides küüni poole.

MAATÖÖLISNOORSOO WÕITLUS

Maatöölisnoorsugu — wõitlusele oma klassihuwide eest!

Külakurnaja tungib peale!

Kord-korralt jõhkramaks muutub töölisklassi kurnamine „meie“ demokraatlikes Eedenis.

Ägab wiletsates palgatingimistes maatööliline — eriti maatöölisnoor. Kui tööstusproletariaat omale wäikesedki parandused raske ja werise wõitluse järele kätte ori wõitnud, siis on maaproletariaat — kõige enam maatöölisnoorsugu — selles asjas täitsa mahajäänud. Weel enam. Töölisklass maal pole oma olukorra parandamiseks pea midagi suutnud läbiwiia — wäljaarwatud üksikud wallad, kus tugewad töölisorganisatsioonid ja selle tõttu wallawalitsus tööliste käes ning kus selle järeldusel mõningaid wäikseid parandusi töörahwa kasuks läbi on jõutud suruda. Loomulikult on neis waldades ka töölisnoorsoo seisukord paranenud, sest tööliste organiseeritud wõitluse mõjul maksawad külakurnajad seal karjapoisile, teenijale ja päiwilistele kõrgemat tötasu. Kuid üldiselt on töölisnoorsugu ka neis kohtades kaugel inimwäärilistest elamiswõimalustest.

Iseäranis wiimasel ajal on külakurnaja, üldisest kurnajate klassi pealetungimisest, omale uut julgust saades, metsikult maatöörühwast — eesrinnas maatöölisnoorsugu koorima asunud.

Kui hallparunid ennemalt segakomisjonidesse oma esitajad saatsid, et wähemalt näidata nagu soowiks ka nemad tõsiselt wastutulla maatöörühwa majanduslise seisukorra parandamisele, siis näitawad wiimased segakomisjonide walimised, et hallparunid enam ka neid segakomisjone, mida omal ajal töörahwa ninapidi wedamiseks loodi, ei tunnista.

Näljapalk ja orjatingimised

Ääretu wiletsad on maatöölisnoorsoo palgaolud. On kohti, kus karjapoisile keskmiselt 600—700 marka kuus tasu antakse.

Et 600—700 mk. kuus karjapoisile paradiisliku elu wõimaldab, seda wõib täis sõõnud hallparun küll ütelda, kuid ise ta muidugi sellesse ei usu. Parem luua ei ole ka noorte sulaste ja naisteenijatega. Igalpool madal palk, äärmiselt pika tööpäewa juures. Tööpäewa pikkus on harilikult 12 ja rohkem tundi. Mingisugusest tõsisest puhkusest juttu ei ole, sest kui karjapoiss nii tööpäewadel kui ka pühapäewadel wara hommikust kuni õhtu hiljani wäljas peab olema, siis ei saa ju siin mingisugusest puhkusest rääkida. Ka wiimased ja külmad ilmad ei suuda karjapoissi koju ajada, sest et peremees seda ei taha. Samuti peab rühkima ka noorsulane ja teenija ning päiwiline, suwel kuni 18 tundi päewas näljapennide eest hallparuni põldudel.

Kogu selle ülejõu käiwa töö juures ei panda tähele üldse mingisuguseid terwishoiu määruseid. Kui karjapoiss, noorsulane ehk teenija haigeks jääb wõi päiwiline töö juures wiga saab, siis on tööandja harilik wastus, et ta haige minema kihutab tähendades, ega tema majapidamine üks haigemaja ei ole. Need on tõsi asjad, milledest kubiseb teenijate ja tööliste elu külakurnaja juures.

Järjekindel pealetungimine külakurnajate poolt kihutas paratamata ka laiad maatöölise — nendega ühes maatöölisnoorsoo hulgad wõitlusele, sest ainuke pääsetee oma õiguste maksmapanemiseks — oma olukorra parandamiseks on organiseeritud wõitlus organisatsioonide juhatusel.

Maatöölisnoorsugu asus kindlamalt oma ridade koondamisele minewa aasta kewadel, kui otsustati maatöölisühisuste juure luua

maatöölisnoorsoo komisjonid

Esimene töölisnoorsoo komisjon maal loodi minewa aasta aprilli kuul. Pärnu maal — Pornuse walla töölisühisuse juu-

re. Nurgakiwi oli pandud — hakati maanoorte komisjonide võrku edasi arendama. Poolteise aastase tegewuse järele on neid tekkinud ülemaailises ulatuse 31, kes ühendavad üle 1300 karjapoisi, noorsulase, teenija, käsitöölise ja päiwilise. Üksikutes waldades on iseäranis karjapoised tugewasti organiseeritud, mille järeldusel nende nõudmised kergemini läbilähewad ja nad endile wõrreldes teiste waldade karjapoistega paremad palgatingimised ka kätte wõitnud. Kuid ei saa muidugi ütelda, et maatöölisnoorsugu oma komisjonide kaudu suuri paremusi oleks suutnud kätte wõita, mis esiteks sellest tingitud, et keskmiselt waewalt 40 prots. töölisnoori oma organisatsioonide ümber koondunud, ainult üksikutes waldades tõuseb see 40 protsendini ja teiseks takistab wõitlust ka alaline surwe kodanluse poolt.

Kuid töölisnoor maal on arusaamisele jõudmas, et ta ainult koondudes oma organisatsioonide ümber suudab praegusest ääretust wiltsusest wälja jõuda, omale paremat majanduslist seisukorda kätte wõita ja külakurnajale päitsed pähe panna; et ta jõhkra kurnamisele piiri paneb ja selle kõrwale heidab ühes tööliklassiga töörahwa walitsust maksa pannes; et ainult töörahwa walitsus tahab ja suudab kogu töörahwa, sealjuures ka maatöölisnoorsoo olukorda parandada.

Meie töötamise wiisid

Tõsta maal organiseeritud tööliste arwu, äratada noortes klassilist iseteadwust, põlgtust kodanluse kui parasiitilise klassi wastu — need on abinõud tõuswa fascistilise hallparuni pea maha surumiseks. Ja ei keegi muu, kui töölisnoor maal loob omale wägewa sõjariista — organiseeritud read, kurnajate pealetungimise tagasilõtmiseks.

Näidake, kuidas teie tahate küla noorsugu organiseerida, kuidas ta seisukorda parandada? Kuid meie ei näita mitte ainult seda, waid näitame ja ütleme maanoorsoole, et ta ise peab organiseerima, ise oma seisukorra parandamise eest wõitlema. Selles just seisabki meie töökawa. Meie ülesanne on õieti maatöölisnoorsoo ees seiswaid küsimusi walgustada, teesid ära näidata, mida mööda maanoorsugu oma olukorda parandawas wõitluses peab sammuma. See on meie töös esimene samm, kuid praegusel silmapilgul kõige

tähtsamatest. Sündmused Saksamaal töid töölishulkadesse rewolutsioonilist tuld, aga samal ajal suurenes ka reaktsiooni pealetungimise hoog. Wõitlus on äge ja läheb weel ägedamaks. Iseäranis suur on nüüd ja edaspidi reaktsiooni pealetungimise mõju maal, kus puudub tugew organiseeritud tööliste wastupanek.

Hallparunil ja nende waimlistel isadel on maal kõige kergem näidata, et mingisugust tööliste wõitlust pole olemaski, et rahwa wõidu õhutamine on Wenemaa „agentide“ unistus, kuritahtline riigiwastane töö. Maal ei tunta weel klassiwahekordade peensusi, ei mõisteta, et kodanluse majapidamine on jäädawalt pankrotis onawaheliste wastolude tõttu ja et sellepärast töörahwa wõit — rewolutsioon, — pole mitte unistus, töörahwa wõitlus ei ole mitte riigiwastane töö selles mõttes, et majanduslist umbsõlme weel enam sassi ajada, waid töörahwa wõitlus on käesolewa majanduslise umbsõlme lahti raiumine, wiltsustest wäljajõudmiseks uue ühiskondlise korra nurgakiwi panemine.

Klassiteadliku maanoore, linna proletaarilise noore ülesanne on sellesse poliitilise pimeduse seinaga aken raiuda. Walgust, klassiwahekordadest arusaamist, oma wiltsa seisukorra põhjuste tundmist — on waja maanoortele.

Neid arusaamisi kaswatame maanoortesse tegeliku wõitluse läbi, kust ta ise osa wõtab ja oma õiguste eest wõitleb. Mitte targutusi ilmarewolutsiooni puhkemise wõi mittepuhkimise üle ei pea me maal pakkuma, waid marksistidena peame andma kainet seisukorra hindamist, kogu töörahwa, eestkätt aga noorte igapäewaste nõudmiste kättewõitmiseks abinõusid näitama.

Maaküsimus, raske majandusline seisukord, pikk tööpäew, terwishoidliste tingimiste koledus, pappide usu lõõg, mis noorte järele heidetakse — kõik need on elulised küsimused, mille peate wastust tarwis anda.

Edasi. Linna- ja maanoorte wahekordade selgitamine on meie järjekorraline ülesanne. Mitte ainult wale arwamine, waid ka põhjani kahjulik töölisliikumisele on linna- ja maanoorte jagunemine. Linna- ja maanoorte peab ennast targemaks, rohkem elutundjaks ja waatab sellepärast maanoore kui matsipoisi peale ülewalt alla. See on kodanluselt pärit waade. Tööliste, kes igalpool ühesugused palgatöö orjad, see ei kõlba. See waade peab ka-

duma, aga mitte ainult sõnades, vaid just maa- linnanoorde tihedas läbikäimises.

Siiamaani on linna- ja maanoorte läbikäimine sündinud üksikute seltsimeeste kaudu. Juba seegi väike ühendus on palju elavust ja eelarvamiste kadumist toonud maal. Kuid tõsine läbikäimine olgu masseline — hulgaline külla minemine linnanoordele. Ekskursioonide korraldamine maa- ja linnanoorde organisatsioonide vahel jääb noortel üheks tähtsaks päewaküsimuseks. Alguse niisuguste läbikäimiste loomiseks, peame meie, linna noortöölised, tegema. Linnadele lähedalolevad noortekomisjonid waja kutsuda linna külla. Kuludest, mis selle läbi tekiwad, tarwis ühisel jõul üle saada. Korjanduste, annetuste ja seks otstarbeks määratud pidude läbi kokkutulnud summadest tarwis luua ekskursioonide fond. Linnade noorte organisatsioonid määravad kindlaks raiooni, kuhu ta külla minemist korraldab ja on linna organisatsioon tu-

gewam, siis wõib ta maatöölisnoorte organisatsioone toetada wõi nende puudujäägi katta. Iseäranis kaasakiskuwad ja huwitawad on niisugused ekskursioonid suwel, mida wõib kõige laiemas ulatuses korraldada (kaugemate linnade ja maakoh- tadega).

Niisuguste omawaheliste läbikäimiste programmis seisku noorte praktilised wõitlusküsimused. Populaarsed jutua- jamed klassiwahekordadest, üldpoliitilise seisukorrast, klassiwõitlusest, töötin- gimisest jne. Noorte wäljaastumised dekla- matsioonis, kodanlisi mädapaiseid piitsu- tawad naljaettekanded, tööliissportlaste esi- nemised, mängud, wõistlused jne. Sõnaga kõik, mis pildistab noorte elu, mis tõstab ta isetegewust, wajutab selge mälestuse seltsimehelikkusest kooswiibimisest noorte hingesse.

Nii läheb maatöölisnoorsugu, wõitlu- sele oma klassi huwide eest !

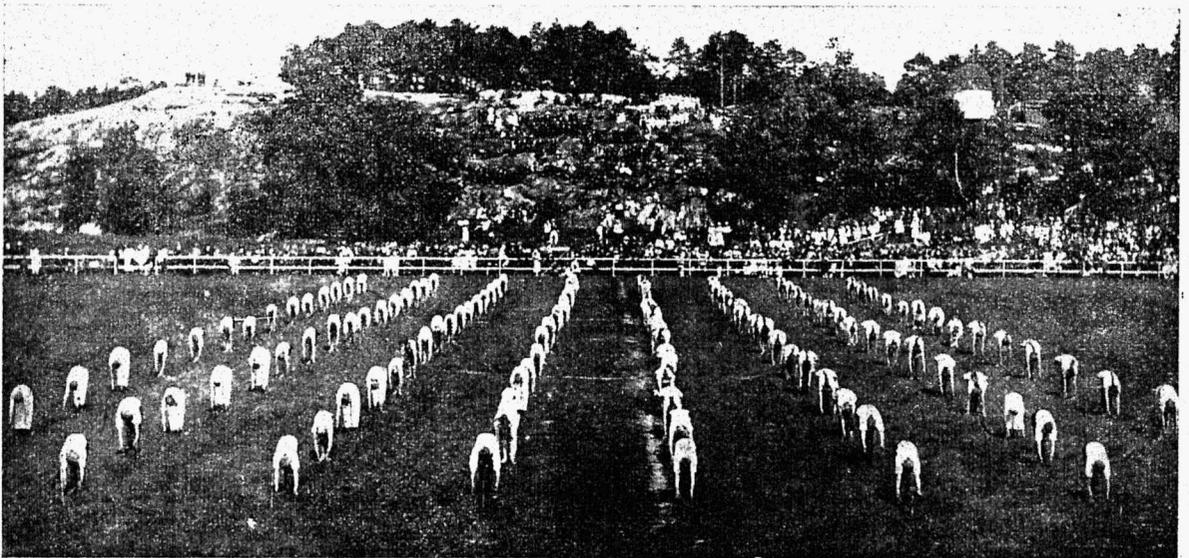

TÖÖLISSPORT

ARHIIV
RAAMATUKOGI
H. LEOKE

Töölisspordi kongress

Töölisspordi liikumine on altes noor. Waewalt aasta on mööda, kui Tallinna proletaarilised sportlased aluse panid töölisspordi selts „Herkules“ile. Enne seda olid küll töötanud mõned vähemad sportlased ja ühtlust luua. Juba möödunud suwel tõsteti töölissportlaste poolt küsimus üles, kokku kutsuda ülemaaline töölissportlaste kongress, kokku wõtta kõigi töölissportlaste kogemused ja äramäärata siht-

dirühmitused ametiühisuste juures ja T. K. S. „Walwaja“ spordiosakond, kuid h u l g a l i s t töölissporti ei olnud meil mitte. „Herkules“ nagu teada, ei saanud kaua tegutseda. Kurnaja tundis hirmu selle eest, et Eestis ei hakata sporti harrastama mitte ainult sini-must-walge trikoloori all, waid töölissportlased tõstawad üles punase klassiwõitluse lipu ja waliwad oma embleemiks punase wiisnurga. „Herkules“ suluti. Kuid punased sportlased, olgugi, et nende ridadest paremad seltsimehed wälja kisti ja Kunnose sõjakohtu palge ette tassiti, jäid ja asutasid töölisspordiselts „Spartakuse“, kelle juure pea ka ülemaa mitmetes kohtades osakonnad tekkisid. Samuti tõotasid ka mitmel pool juba enamalt spordiseltsid, millistes enamus klassiteadlikkude tööliste käes. Nende mitmesuguste organisatsioonide ja rühmituste wahel oli tarwis kindlamat si-

jooned edasipidiseks töölisspordi arenemiseks Eestis.

Seda arwesse wõttes, kutsus Tallinna töölisspordiselts „Spartakus“ 25. nowembril s. a. Tallinnas I. töölisspordiorganisatsioonide kongressi kokku. Kongressist wõtsid osa 26 saadikut, kes esitasid 10 organisatsiooni, kuhu koondatud 648 punast sportlast. Kongressil oli ka Soome töölisspordi liidu esitaja.

See kongress ei olnud paraadiks. Meie sõjawägi ei ole nii suur, et tema paradeerida wõiks. See kongress oli sihtjoonte äramäärajaks, mille järele meie töölisspordi liikumine arenema peab. See kongress oli nende kogemuste kokkuwõtjaks, mis meie sportlased lühikese tegewuse järele jõudnud koguda.

Sellepärast oli esimese järgu tähtsusega päewakorra punktiks töölisspordi seltside ülesannete

ja wahekorra äramääramine kodanliste spordiseltsidega. Peame tähendama, et spordikongressi ajaks selles küsimuses tööliissportlaste keskel oma põhimõttelisi lahkuminekuid ei olnud. Kuigi omal ajal selle üle lahkuminekud walitsesid, siis ei olnud nüüd seda mitte enam, kus kodanlus oma nagu selgemalt paljastanud, kus ta „Herkulesi“ sulgumisega näidanud, et kodanluse silmade ees leiab armu ainult sarnane spordi liikumine, mis tahab olla wärawawahiks kodanluse wõitluswäljal, et kurnaja annab toetust ainult sarnasele spordiseltsile, mis klassisõjas omad malewad kodanluse raha-

hulkade, eestkätt ka noorsoo wõitluswõimuliseks kaswatamine. Tööliisspordi seltsid ei poe häbelikult „erapooletuse“ sildi taha, nagu kodanlised spordiseltsid, sest see oleks enesepetkus, oma klassi huwide mahasahkerdamine ja omale juba sündides suuremase märgi otsaesisele wajutamine“ . . .

„ . . . Tööliisspordi liikumine tahab käsikäes käia kõige laialisemate noorsoo kihtidega ja nende organisatsioonidega. Kuid siiski ei saa mingisugust ühendust T. S. seltsidel olla kodanliste spordiseltsidega. Aetud isiklisest auahnusest, wälise hiilguse tagaajamisest, mis esile toob

RAAMKOGU
H. LEIKE

kottide eest wõitlema saadab, nagu „Kalew“. Kui aga tööliised sporti oma klassi huwides ära tahawad kasutada, siis on see riigikukutamine, siis ei awata tema jaoks mitte riigikassa sarwed, nagu kodanliste spordimeeste jaoks, waid siis awanewad tööliissportlaste ees „demokraatliste“ türmid wärawad ja tehakse pärani nende eest lahti sõjakohtu ukсед.

Resolutsioonis, mis mainitud küsimuse kohta ühel häälel wastu wõeti, kriipsutatakse alla töösisspordi tähtsust tööliisklassi füüsilise ja waimlise jõu tõstmises ning tööliste hulgas kollektiivse waimu ja seltsimehelikku distsipliini kaswatamises. Muuseas on resolutsioonis järgmist öeldud tööliisspordi iseloomu kohta:

„Tööliisklass ei saa lahutada ühtegi wõitlust, ühtegi tegewusawaldust, ükskõik, missugusse alasse see ka kuuluks wõitlusest, mille eesmärgiks on laialiste töörahwa hulkade wabastamine kapitali ikke alt. Tööliissport on niisugustest tegewusawaldustest, mille ülesandeks samuti töörahwa

toored wäljaastumised, häwitawad kodanlised sportlased igasuguse lugupidamise spordi wastu. Meie wahekorrd nimetatud seltsidega on samane, nagu iga tööliisorganisatsiooni wahekorrd kodanliste seltsidega: meid lahutab klassiline wahesein. Sellepärast ei pea tööliisspordi seltsid wõitlust kodanliste spordiseltsidega, sest meie eesmärgid ja ülesanded on risti wastukäiwad“ . . .

Selles resolutsioonis on küllalt selgesti wäljendatud punaste sportlaste klassiline waade oma spordi peale. Tööliissport peab seisma samutigi oma klassi huwide teenistuses nagu iga teine tööliisliikumise haru.

Mitte vähem tähtsaks päewakorra punktiks oli tööliisspordi seltside tegewuskawa kindlaksmääramine. Ei aita ju ilusad põhimõtted, kui ei leita teid nende teostamiseks. Kui meie olme jõuetud nende elluwõimiseks, siis muutuwad kõige ilusamad resolutsioonid, ainult nämmuta-

miseaineks hambutu suus, kuid ei ole mitte meie tegewuse sihtide määrajaks.

Peame ütleva, et meil puuduvad kogemised mis lubaks kindlamalt ja kauemaks ajaks ära määrata tööliisspordi seltside tegewuskawa. Sellepärast oli wõimata ka resolutsioonis kindlaks määrata tegewuskawa, mille järele iga alganud spordiselts otsekohe tegewusse wõiks astuda. Siin tuleb veel palju tööd teha, palju õppida niihästi oma, kui ka teiste maade tööliissportlaste tegewusest, enne kui wõime kokkuseada täpsema tööka. Resolutsioonis, mis selle küsimuse kohta vastu wõeti, kriipsutatakse peaaesjalikult alla kahte asja. Esiteks, et tööliissportlaste tege-

liin püsib ainult senini, kuni olemas roigas ja tema seljataga jõud. Kui seda aga ei ole, siis langeb kokku ka sarnane distsipliin. Meie distsipliin peab olema teadlik ja seltsimehelik. Meie distsipliini ei pea nii palju toetama mitte hirmu peale karistuse eest, waid laiade hulkaade sisemise seltsimeheliku kohustustunde peale. Muidugi ei saa sarnast distsipliini luua mitte ühe päewaga, ega ka ühe aastaga. Sarnase distsipliini hidaalseks teostamiseks on aastaid ja aastakümneidki waja. Kuid tarwis on kohe algust teha sarnase distsipliini loomisega. Seda tuleb laiade se hulkadesse kaswatada igapäew ja iga kohal. Selles mõttes seati ka

wus peab kandma kollektiivset iseloomu. Meie ülesandeks ei ole mitte arendada wälja üksikuid rekordi mehi, kes loobiwad oda üle 60 meetri ja kellel kerge on poksia ühe õhtu jooksul paari wastase ninaluud lömmi liüa. Meie ülesandeks on töötawa noorsoo hulka de füüsilise arenemise eest hoolitsemine. Sellepärast tuleb indiwiduaalse (isiklise) spordi kõrwal, nagu maadlemine, poksimine, jne. mis sihitud on üksiku wäljaarendamise peale, eriti arendada kollektiivset sporti, millest osa wõtawad mitte üksikud isikud, waid hulgad, nagu wabanarjutused, jalg- ja jääpall jne. Edasi käsitatakse resolutsioonis teoreetiliste küsimuste selgitust, milleks on tarwis korraldada referaate ja kursusi.

Mitte wäikese tähtsusega küsimus, mida kongressil arutati, oli distsipliini küsimus. Nagu iga sõjawäe, samuti peab ka tööliisklassi ridades walitsema kindel distsipliin. Kuid meie distsipliin ei tohi olla mitte roika distsipliin. Sarnane distsipliin

peab olema ainult senini, kuni olemas roigas ja tema seljataga jõud. Kui seda aga ei ole, siis langeb kokku ka sarnane distsipliin. Meie distsipliin peab olema teadlik ja seltsimehelik. Meie distsipliini ei pea nii palju toetama mitte hirmu peale karistuse eest, waid laiade hulkaade sisemise seltsimeheliku kohustustunde peale. Muidugi ei saa sarnast distsipliini luua mitte ühe päewaga, ega ka ühe aastaga. Sarnase distsipliini hidaalseks teostamiseks on aastaid ja aastakümneidki waja. Kuid tarwis on kohe algust teha sarnase distsipliini loomisega. Seda tuleb laiade se hulkadesse kaswatada igapäew ja iga kohal. Selles mõttes seati ka

kokku ja wõeti vastu kongressi distsipliini ja sisemise korra määrustik. Tõsiselt arutati kongressil ka organiseerimise küsimust. Selles suhtes leiti tarwilikuks käsikäes tööliisspordi arendamisega laiadesse hulkadesse luua ülemaaaline tööliisspordi organisatsioonide keskkoh, mis kogu Eesti tööliisspordi liikumist juhtima ja korraldama hakkaks. Sarnase keskkorralduse loomiseks ja ühtlasi ajutise keskkorralduse kohuste täitmiseks waliti seitsmeliikmeline komisjon.

Kongress kestis kõigest ühe päewa. Enne laialiminemist otsustati ühel hääl rahwuswahelise solidaarsuse awaldamiseks saata terwitustelegramm Punase Spordi Internatsionaalile, kust ka kongressile terwitustelegramm oli tulnud.

Kokkuwõttes peame ütleva, et kongress tema peale pandud ülesanded täielikult täitis. Üldised sihtjooned meie tööliisspordi arenemises on määratud. On kokkuwõetud ka need kogemused, mis

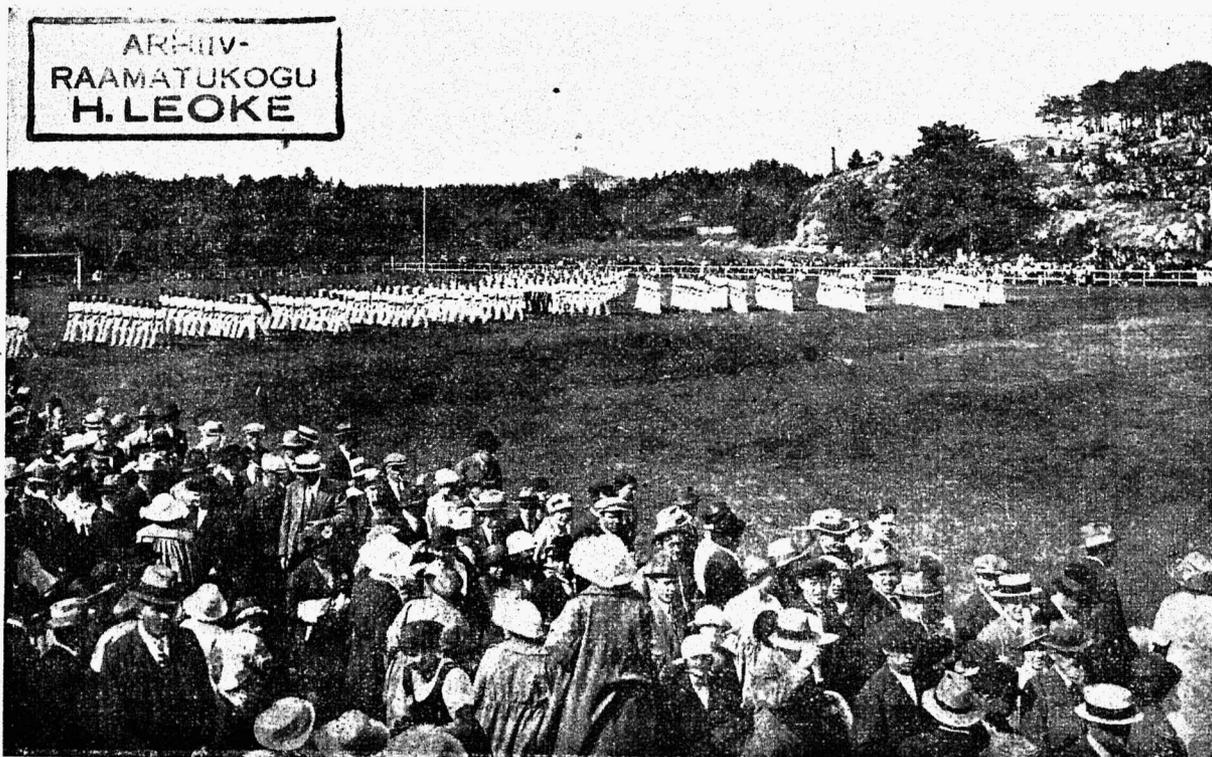
meie senini praktilises töös oleme kogunud ja alus pandud ülemaalisele töölissportlaste keskkoha loomisele. Jääb järele hakata kogu energiaga kongressi

otsuseid ellu wiima ja ühes sellega omada uusi kogemusi meie töölisspordi elujõulisemaks tegemiseks ja tema ümber laialiste tööliskade koondumiseks.

Töölisspordi liikumine Soomes

Töölissport on olnud juba aastakümneid tarwitusel Soome tööliste keskel. Esimesed töölisspordi seltsid asutati juba

perialistide ühise pealetungimise ees, millele järgnes peale selle veel werine walge terror, mis sihitud oli kogu töölisliikumi-

ligi 30 aastat tagasi. 1917. a. oli 200 seltsi kuni 15.000 liikmega. Suur osa neist liidu liigetest kuulus kodanlise spordi liidu alla. Selle liidu liigete arw oli 1917 a. 43.000 ja 75% neist olid töölis.d. Sellepärast tekkis töolistel mõte, oma spordi seltside liitu asutada. Sarnase mõtte üles kerkimisega tekkis ka tarwe oma häälekandja järele, mille kaudu laialistes tööliste kihtides töölisspordi kasuks kihutust teha. 1917 a. keskel hakati Helsingi töölisspordi seltside poolt ajakirja wäljandma. Samal aastal alati ka tööd liidu asutamiseks. Töö kestis 1918 aasta jaanuarini, mil algas klassisõda. Töölised kaotasid Soome walgekaardi ja Saksa im-

se, seal hulgas ka töölisspordi liikumise wastu. Klassisõjas wõitlesid töölissportlased muidugi ühistes ridades teiste töölistega, ja olid igatahes igal pool esirinnas. Klassisõjas langes hulk töölissportlasi, sõjale järgnewal terrori päiwil tapeti paljud ilma kohtuotsuseta. Palju töölissportlasi topiti türmidesse ja wangilaagritesse. Töölisspordi seltsid suluti, nende warandused konfiskeeriti ehk häwitati otsekohe. Sellele lisaks ühines veel kodanline wõimlemis- ja spordi liit nende töölissportlaste wastu, kes klassisõjas kodanluse wastu olid wõidelnud ja need heidet liidust täiesti wälja. See kodanluse teguwiis andis wiimase tõuke töölisspor-

di seltside liidu asutamise mõttele. Üksikud seltsid astusid asja etteotsa ja juba 1919 a. jaanuaris peeti Helsingis esimene liidu asutamiskoosolek. Waimustus oli suur ja kõik töölisspordi seltsid saatsid oma esitajad kongressile. Esitatud seltse oli 56 ligi 8000 liikmega. See näitas, et kodanlus töölisspordi liikumist murda ei suutnud. Liit aga kasvas otse ime kiiresti. 1921. a. oli liidus juba 260 seltsi 25.000 liikmega. Praegu on seltside arv, mis liidu ümber koondunud 400 ja nendes liikmeid 30.000. Liit on omandanud sarnase mõjuwõimu, et isegi kodanlus tunneb ta wastu aukartust. Kodanline spordiliit on selle wastu palju oma liigete arvu poolest tagasi läinud. Nad ei julge oma tegewusest, ega liigete arwu kohta kohta wiimastel aastatel enam mingisugust aruannet anda. Kodanline spordi liit loeb oma alla ka kaitseliitlasi, kes õieti liidu tugi on. Ja tõepoolest on ta rohkem kaitseliit, kui spordi liit.

Töölisspordi liidul on kaks häälekandjat — „Töölise Spordileht“ ja „Nais-töölise Spordileht“. Esimest trükitakse 12.000 eks., teist 4.000. Peale selle on liidul oma töölisspordi asjade kauplus ja paljud seltsid peawad talwel liuwälja.

Liidu eesmärk — lewitada laiali töölisspordi mõtet ja sel teel kaasa aidata töölisliikumisele. Kehalise kaswatuse alal käsitatakse — wõimlemisharjutusi, wõimlemist muusika järele, jalgpalli ja muid pallimänge, talwesporti jne. Wõimlemise poolest on kõik seltsid kõrgel astmel, see ala on kõige paremini wälja arenenud ja tihti on saawutatud tagajärgi, mis isegi sellekohased rahwuswahelised wõistluste tagajärjed üle lööwad. Liidu alla kuuluwad seltsid korraldawad aasta ümber wõistlusi, spordipäiwi, pidustusi ja koos-

olekuid töölisspordi tutvustamiseks. 1922. a. pani liit Helsingis toime suure wõimlemispidu, kust oli osawõtjaid üle maa. Pidustusi korraldatakse ka edespidi.

Liit on pidanud ühendust ka teiste maade töölissportlastega. Liidu wõimlemispidu wõtsid osa Praagas ärapeetud töölisolümpiaadist 1921. a. Tõstjad Soomest käisid 1921. a. Saksa töölissportlastega wõistlemas ja samal aastal käisid sakslased Soome töölissportlastega wõistlemas. 1922. a. esinesid liidu sportlased tööliswõimlejate pidul Leipzigis. Liidu jalgpalli grupp käis Nõukogude Wenes ja Wene punased sportlased Soomes. Hiljuti saadeti liidu tõstejõustiku osakonna esitajad Tsehho-Slowakkia töölise wõimlejate liiduga tutvunema ja wiimased lubawad tulewikus tulla Soome, töölisspordi tundma õppima. Ka Läti-maaga on olnud ühendusi ja ka Eestimaa töölissportlased mäletawad, et nad on wõersil olnud Soome töölissportlaste juures ja samuti ka wastuoks. Soome töölissportlased soowiwad, et ühendus Eesti töölissportlastega weelgi tugewneks, ühiseks wõitlusrinnaks kodanluse wastu.

Soome töölissport seisab wankumata proletaarlisel ja klassiwõitluse alusel. Ja tööliidu kaswamine on lasunud täi raskusega kõigi töölise õlgadel, kes kogu jõuga on igalpool töötanud töölisspordi heaks ja selle kasuks kihutustööd teinud. Soome töölissportlased ei ole mitte ükski sportlased, waid ka klassiwõitlejad, töölisspordi liikumine ei tee mitte ükski tegentist spordiga, waid ka klassiwõitlusega, tema wõtab waimustatult osa kogu töölisklassi poliitilisest ja majanduslisest wõitlusest ja organiseerimistööst. Ja selle tõttu peawadki Soome töölised töölisspordi liitu oma liiduks. Soome töölissportlane.

MEIE WASTASED

Waimline mädanemine „Uudismaa“ leeris

Haridusministeeriumi „karskusliidu“ ja Tartu tõusikute ning kristlikkuse kohwitanzade rahadega väljantaw pisikodanlise noorsoo ajakiri „Uudismaa“ on saanud maha oma kuuenda aastakäigu esimese numbriga.

„Uudismaa“ wiieaastane ilmumine on kõige paremaks näituseks sellest waimlisest mädanemisest ja idee lagédusest, mis kodanlise noorsoo hulgas ikka rohkem ja rohkem juurdub ja tema „waimlised wäärtused“, kui kärbse väljapääsemata ämbliku wõrku mässib.

Selle aja jooksul on „Uudismaa“ vähemalt sada korda muutnud kurssi, mida ta ise uhkelt „waimliseks otsinguks“ nimeetanud. Wähemalt iga „Uudismaa“ number on ikka sõelunud „uute ideede“ kõlkaid, otsides nende hulgast teri. Ent need terad on jäänud leidmata. Seal pole kunagi midagi positiivset, ei midagi ideelist wälja mõelda suudetud, on waid ahwina tühipaljaid sõnu kõlkustatud uute ideede otsimisest. Ja see on täitsa loomu-

lik ning paratamata. Kodanlus on ammu kaotanud igasugused waimlised huwid. Tema ainukeseks ideeks on raha, kapitaal. Ja sellepärast ei ole selles midagi iseäralikku, kui kodanline noorsugu, kes asjata otsinud „uudismaid“ ja „waimlisi wäärtusi“, on nüüd wiskanud prügikasti kõik oma suured ideed ja läinud oma isade jälgedesse.

„Uudismaade“ harimine on jäänud nüüd kodanluse sulcorjade Tuglaste, Suitude ja teiste kätte, kes ka hiljuti ilmunud numbris üksi esinewad. Palgalised sulcorjad peawad siis need olema, kes kodanlise noorsoo waimlisest mädasooost päästawad. Kuid asjata töö. Seks on kodanline noorsugu juba ise niiwõrd pillergaaritamistesse ja prassimistesse uppunud, et tal muid huwe üldse polegi, mida tunnistas see asjaolu, et „Uudismaa“ lugejate arw mõne saja peale kokku kuiwanud. Wõrdluseks wõiks mainida, et töölisnoorsoo ajakiri „M. N. Tööline“ ilmub 4000 eks., mis kõik müüdakse.

Miks ei kutsuta koolinoorsoo organisatsioonide kongressi kokku?

Mõne nädala eest peeti Paides koolinoorsoo organisatsioonide asemikkude kogu koosolek. Koosolekule oli nähtawasti ainult „õnnamehed“ kokku mütatud, sest awalikult sai koosoleku ärapidamine teatawaks alles siis, kui koosolek juba peetud oli. Nähtawasti ei olnud ka kutseid kõigile, vähemalt Tallinna organisatsioonidele mitte küll, saadetud ja pealegi peeti koosolek Paides, millele ligipääsemine raske. Selle tõttu on koosolekust ainult ainult keskliidu sekretariaat ja mõned üksikud Tartu „turanitsewad“ (maruisamaalised, turaani liikumist pooldawad) koolinoorsoo organisatsioonid osa wõtnud.

Koosolekul wastu wõetud otsused ei wasta kaugeltki praegusele koolinoorsoo meeleolule, mis wiimasel ajal alatasa radikaalsema ilme omab ja kõiki wiimasel kongressil wastu wõetud otsuseid ei tunnista.

Kõige imelikum on aga asemikkude kogu koosoleku otsus järgmise koolinoorsoo kongressi ärapidamise kohta. Nimelt ei wõtnud koosolek selle kohta mingit konkreetset otsust wastu, waid „asus“ seisukohale, et kui Tartu koolinoorsoo liit asja oma peale wõtab ja kongressi kewadeks kokku kutsub, siis olgu nii, kui aga ei kutsu — kah hea!

Mis sarnane janditamine siis õieti tä-

hendab? Kongresside aja, koha ja päewakorra määrab ära asemikke kogu koosolek. Ja järjekorraliselt peaks eelolew kongress pealegi Tallinnas ära peetama. Olge lahked, andke wastust koolinoorsoo hulkadele, mis see tähendab?

Üks on kindel, bürokraadid keskliidu sekretariaadist ei taha „kõrgelt“ noorsoo juhi kohalt lahkuda. Ja lahkuda neil tuleks, sest praegu muutub ikka ja ikka tuge-

wamaks opositsioon kogu senise koolinoorsoo liikumise ja keskliidu tegewuse wastu. Et opositsioonilt wõimalust wõtta omi seisukohti awalikult ette tuua, selleks püütaksegi kongressi edasi liikata teadmata ajani. Koolinoorsoo organisatsioonidel tuleb energilisele tegewusele asuda ja nõuda peatset kongressi kokkukutumist.

Koolinoorsoolane.

Kool ja koolipoliitika

Kodanlisest ülikoolist

Esimest korda Tartu ülikooli ajaloo wõttis proletaarline üliõpilaste rühm osa üliõpilaskonna edustuse walimistest, wiis läbi ühe esitaja. Kuid nagu ikka, kus proletariaat oma huwide eest wälja astub oli ka siin tegew ülikooli prorektori wali rusik, kes keelas igasugused mõtteawaldused, mis kõneleksid tööliklassi õigusnõudmistest. Nii näituseks arwati, et „kõigi maade proletaarlased ühinege!“ on lubamatu, ning ei lubatud lendlehte ülikooli üles panna. Waadatakse wäga kõõrdi proletaarliste üliõpilaste ning nende organisatsioonide peale, tehakse neile igasuguseid takistusi nende eneseawaldamisel. Nii ei lubatud awalikke usuwastaseid koosolekuid usuõpetuse rahwahäätuse ajal, nii ei lubatud ühtegi walimisplakaati proletaarlistel üliõpilastel üles panna, kuna teistel seks wabadus oli. Ei lubatud ka proletaarlisi lendlehti ülikooli aastapäewal lewitada.

Edustuses on wõõraste wastuwõtmine ning teeõhtud saanud niiwõrd sagedaseks ning kulurikkaks, et weerand miljonise toetuse pääle waatamatu, on edustuse puhas puudujääk üle 100.000 mk.

Nõnda wiidetakse aega ning lõbutsetakse. Selsamal ajal aga on ülikool sulutud proletaarlastele, ning need, kes jõudnud sinna, peawad endid lõpmatuseni wälja kurnama. Kuid kui proletaarlistel üliõpilastel esitasid seaduse eelnõu, mis oleks wõimaldanud toetuse saamise kehwikule üliõpilastele, ühes seega kõrwaldades rikkad, kes nii maiad igasuguste toetuste ning stipendiumite pääle, tarwitades seda kõrtsi taskurahaks, siis häälitati edustustes juubeldades maha. Sedasama tegi riigikogu kodanline enamus kui seaduseelnõu sinna rändas.

Walmimas on aga kodanlise üliõpilaskonna rüppes uus toetuselaenu seaduseelnõu, mille äärejooned weel selginemata, kuid kus tahetakse toetuse summa wõtta kõikide üliõpilaste taskust sunduslikult. Edustuse eelarwes aga wõimaldab see summa ainult mõningale üksikule toetuse saamise, ning kindel, et selle saawad liigemad sõbrad ning naabrid, kuna kehwikuteni see aruanne ei küüni. Edasi on selge ka, et ükski klassiteadline proletaarline üliõpilane siit toetust ei saa, sest eelnõus, kutsutakse pangapidajad ning teised ettewõtjad toetuslaenu jägama, kui nad mõne marga õhwerdanud. Nimetada sarnast eelnõu erapooletuks, on lihtne pettus.

Prol. ül.

Demokraatlikud „õied“ Wäike-Maarja ühisrealgümnasiumis

Demokraatlik kool areneb täie hooaga... tsaariaegsete Kassode rajatud sihis. Kui enne tolknesid klassi seintel terve tsaari sugukonna pildid, kelle „tiitlite“ rägastik pidi õpilasel paremini peas olema, kui oma nimi, siis „ilustawad“ nüüd klassiseinu niisuguste „isamaa päästjate“ pildid, nagu seda on Päts, Tõnisson, Hellat, Kuperjanow, Laidoner, Kalm j. t. Kui enne korrutati sajas teisendis kõigil suurtel ja wäikestel „kroonupühadel“ sellest suurest Wenemaa isewalitsejast ja Soome suurwüristist, kelle haua praegu juba ammugi koeradki unustanud, siis peawad nüüd õpilased igal kohasel ja mittekohasel juhusel kuulama haledaid ja magedaid jutlusi neist herradest, kes Eesti töörahwa üle walitsewad ja oma raswaseid liikmeid weawad ühest kabareest teise.

Iseäranis eeskujulik demokraatlik kord on sisseseatud Wäike-Maarja ühisrealgüm-

nasiumis. Siin on tarwitusel kõik üalnimetatud „õpewahendid“. Aga peale selle on siin weel, mis selle kooi teiste wabariigi keskkoolide hulgas kõige kuumalisemaks teeb... See on nimelt eeskujulik nuuskimis-aparaat. Igatahes, kui wabariigil läheb tarwis nuhke, et otsida üles kõik pörandaalused ja pörandapealised kommunistid, siis oleksid selleks küll kõige kohasemad Wäike-Maarja ühisrealg. „pedagoogid“. Need herrad põewad kommunismi „maaniat“, igas õpilases näewad nad suurt ehk wäikest kommunisti, kes kannab taskus pommi, millega purustab wabariigi alustugesid. Selle kommunismi batsilluse häwitamiseks on wõetud tarwitusele kõik abinõud. Herrad Nopasson ja Einblau hulguwad iga õhtu mööda alewit ja piuluwat igast aknast sisse, kas mitte õpilased ei pea kusagil „pörandaaluseid“ koosolekuid. Paari nädala eest saadi üks õpilane tänawal õhtu kella 8 ajal kätte ja juba teisel päewal anti hundipass... sest õpilane olewat käinud „pörandaalusel“ koosolekul.

Pedagoogika nõukogu koosolekutel ei arutatagi muud, kui kuulatakse „spiooni-de“ aruandeid, kuidas see ehk teine õpilane end ülal peab, kus käib ja mida loeb. Paar korda on pandud õpilaste ühiselumajas läbiotsimisi toime... riigiwastase kirjanduse leidmiseks.

Kõige suurema „pedagoogina“ kujutab ennast hra. Einblau, kelle terwe kristlik kaswatusteaduslik tarkus on mahutatud nelja sõnasse: kooli korda peab jumaldama. Isegi papagoi wäsib kordamast üht sõna, ent see pedagoog-papagoi, mis asub hra Einblaus ei wäsi kunagi korrutamast seda taewalikku lauset.

Teine „pedagoog“, kes otse tüübiline selles suures wabariigis, on „direktor“ hra Mikiwer. Räägitakse küll, et sel jumala kartlikul Laadoga järwe kalameeste palwewennal kunagi eeldusi „direktori“ koha peale pole olnud... aga jumala teed on keerulised. See roheline kraega pintsak, mida ta kusagilt saanud, olnud Baueri silmis nii palju wäärt, et mees saigi direktoriks... Ainult wahel harwa, siis kui ta õpilasi „peale tunde“ jätab ja „nurka seisma“ topib, tulub temas äraandlikult nähtawale Laadoga kalameeste palwewenna tüüp...

—pur.

Tsäariaegne kord Tallinna „demokraatlikkudes“ koolides

Surwe koolides süweneb alatasa. Kool muutub täielikuks kloostriks, seintele on riputatud trahwitabelid, niisama nagu neid omal ajal wabrikandid tööliste jaoks sisse seada tahtsid, mis aga tööliste poolt üksmeelselt tagasi lükati. Neis tabelites on kõik täpp-täpilt üles loetud, mis sa pead tegema, kui sügawalt pedagooge kummar-dama, missugustest organisatsioonidest osa tohid wõtta jne. Iseäranis wali keeld maksab organisatsioonidest osawõtmise kohta, seda wõib teha ainult mitmekordsete lubadega. Kes ise oma tahtmise järele mõnda organisatsiooni astub — lendab wälja. Töölisnoorsoo organisatsioonidest osawõtmise pärast on tänawu sügise jooksul koolidest wälja roogitud kümnekond õpilast. Osa wõib wõtta ainult skoudi-organisatsioonidest, Ameerika kristlikkudest noortemeeste seltsidest ja mõnedest koolinoorsoo organisatsioonidest. Õpilaste tööd ja tegewust ühinguis kasutatakse spioneerimiseks ja õpilase meelsuse walwamiseks. Nuhitakse alatasa järele, mis keegi koosolekutel räägib, missuguseid referaate peab jne. Need andmed wõetakse kõik õpilase hindamisel arwesse. Ka kut-sutakse õpilasi üles klassides referaate pidama, et sel teel luurata, missuguseid mõt-teid õpilane awaldab. Selle juures on isegi ette tulnud, et klassi referaatide pä-rast on õpilasi koolist wälja wisatud, awaldatud mõtete eest.

„Kõlbluse“ paragrahwid Tartu koolides

Kaswatatakse purukodanlises waimus. Koolis on käimas tagurline reaktsioon omapärase kooli loomise nime all. Iga-sugune õpilaste enesealgatus on takista-tud, noorte energia on kammitsasse seo-tud. Iga samm, mida õpilane teeb, on ette kirjutatud. Pedagoogika nõukogu on wälja töötanud 37 paragrahwi, millele õpilased peawad alluma.

Tähendab, säetakse sisse kasarmu kord, kus kõik määratakse päewakäskudega ja määrustikkudega. Nähtawasti ei aita kristlikkude koolipapade „kõlbline“ ees-kuju, et ka siin sunniparagrahwid appi wõetakse.

„Demokraatline“ trükiwabadus

Oleme harjunud seni nägema, et demo-kraatlik trükiwabadus on maksew kõigi

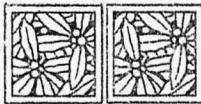
kohta, peale tööliste, klassiteadlikkude tööliste. Ainult töölisajakirjandust on riputatud paragrafi konksude otsa, kas rippumatute kohtute otsusel, ehk kindral-kuberner Einbundi käeliigutusel. Ainult tööliklass on Eestis seni see olnud, kelle jaoks härrad on teritanud pusse. Ja sellepärast tundub meile täielise üllatusena, millega nüüd härra Einbundi kindral-kubernerlik suurus maha saanud. Kui seni noorsugu mingisuguse „wallatusega“ toime sai, nagu näit. Wiljandi koolinoorsoo kongressil käremeelseid resolutsioone vastu võttis ja Pätsile terwitustelegrammi saatmise maha hääletas, siis jäeti noorsoo karistamine ja „kaseurwa“ andmine ikkagi tsariaegsete koolipapade kätte, kes seda asja na rohkem „kodusel wiisil“ lahendasid. Nüüd on härra kindralkuberner „urwaplaastri“ jagamise ise oma „kõwasse“ kätte wõtnud.

Nimelt kirjutatakse meile noorsoo ringkondadest järgmist:

Mõne aja eest tekkis noorsoo ja intelligentsi ridades mõte, hakata soetama omale ajakirja, kuna senised Eestis ilmuwad ajakirjad, nagu „Looming“, „Odamees“, „Uudismaa“, rääkimata sarnasest turukirjanduslisest prahist, nagu seda on „Agu“, „Kodud“, „Rongad“ ja teised kirjanduslikud ja poliitilised kosjalehed, meid ei rahulda. Selle mõtte teostamiseks peeti pikemat aega läbirääkimisi, leiti igalt poolt elawat huwi ja waimlist toetust. Töötati wälja ka ajakirja sihtjooned ja asuti seisukohale, et ajakiri asub praegustes ühis-

kondlikes hiigla liikumistes sotsialistliku liikumise alusel ja wõitleb ühiskondlikes küsimustes reaktsiooni ja tagurluse vastu. Peale selle kawatseti pühendada suurem ajakirja ruumist kirjanduslistele ja teaduslistele küsimustele, belletristikale jne. Peale kaastööga toetajate Eestist, astuti weel läbikäimise mitmete teiste maade, nagu Wene, Saksa, Soome kirjandusliste tegelastega, kes jaatawalt wastasid. Eel-tööde lõppemisel anti ajakiri nime all „Moment ja Wiisnurk“ registreerida. Sise-ministeerium wiiwitas wastuse andmisega ligi wiis nädalat ja lõpuks tuli lakooniline eitaw wastus. Nagu sellest siseministeeriumi wastusest järeldada wõib, wõiwad meil ainult wäikekoodanlise maitsega ja kosjalehe wäärtusega turuajakirjad ilmuda, kuna sellelt noorsoolt, kelle maitse walitsewate klasside maitsega ühesugune pole, eneseawaldamise õigus wõetakse. Weel imelikum on aga see asjaolu, et ajakiri weel enne, kui ta ilmuda saigi, sõjaseaduse kestwuseni suluti.“

Juure lisada pole siin enam midagi. Meie oleme juba ennemgi wäikekoodanlist ning kõhklewat noorsugu oma wõitlusridadesse kutsunud ja ütelnud, et koodanlus ainult nii kaua neid tarwitab, kui nad wastupanemata end kurnajate oheliku ot-sas wedada lasewad. Iga teisiti mõtlemise korral wõetakse tarwitusele surwe ja wägiwald. Ja siit peaks olema kogu wäikekoodanlisele noorsoole ja intelligentsile selge, et tagurluse vastu wõib wõidelda ainult ühises wäerinnas kogu töörahwaga.

MEIE ORGANISATSIOONIDEST

1. Harjumaa töölisnoorsoo konverents

Töölisnoorsoo liikumine areneb kõrwale kaldumata järjekindlusega rewolutsioonilise klassiwoitluse sihis. Seda liikumist on püütud küll surwe abinõudega maha suruda. Kuid asjata. Kui kuulutati E. K. N. Ü. linnupriiks, siis koondus töölisnoorsugu E. Noorproletaarlaste ühingu ümber ja jätkas endiselt oma woitlust. Kui suluti E. Noorproletaarlaste ühing, siis ei jäänud töölisnoorsugu kaugeleki weel tööliklassi organiseeritud ridadest wälja. Töölisnoorsugu hakkas otsima uusi teid, kuidas omi ridu korraldada. See tee leiti noortekomisjonide loomisega ja töölisnoorsoo organiseerimisega töölisühisustes.

Esimesi katseid komisjonidega alati Tallinnas. Komisjonide loomine ja nende töö näitas, et see küllalt otstarbekohane ja täidab tema peale pandud nõudmisi. Sellepärast jätkati komisjonide loomist kõigi ühisuste juures täie hooga ja warsti alati komisjonide loomisega ka teistes linnades ja maal töölisühisuste juures. Komisjonide loomisega sai hooga ka töölisnoorsoo organiseerimine üldse ja noorte liigete arw töölisühisustes tõusis märksa. Selle juures tekkis ka tarwidus kogu komisjonide tööd süstematiseerida ja ühtlasel korraldada, sest komisjonide töös puuduwad üldised juhtnõõrid takistasid iseäranis maal tööd.

Selle puuduse kõrwaldamiseks ja komisjonide töö ühtlustamiseks kutsuti augusti kuul Tallinnasse ülemaaline töölisnoorsoo konverents kokku, kus üksikajaliselt töölisnoorsoo liikumise põhijooned ära määrati ja sellekohased resolutsioonid wastu wõeti.

Ülemaalisel konverentsil olid esitatud ainult suuremad töölisnoorsoo koondused ja seal käsitati rohkem teoreetilisi küsimusi, kui praktilisi asju. Ja sellepärast tekkis peagi tarwidus pidada nõupidamisi, kus teoreetilist küsimused praktiliselt läbi kaalutaks ja nende tegelikku ellu wiimist arutataks. Sellepärast kerkis üles maakonna töölisnoorsoo konverentside ärapidamise mõte.

Esimene samm selles sihis on Harjumaa töölisnoorsoo konverents, mis 15. ja 16. dets. s. a. Tallinnas ära peeti. Konverents algas laupäewal 15. dets. kell 11 hommikul. Awas E. Töölisühisuste üldliidu noortekomisjoni nimel sms Allik. Konverentsi juhatusse waliti seltsimehed Resew ja Kaur, sekretariaati smd Ilwes, Laid ja Siiman.

Konverents oli mõeldud puhtpraktilise töökonverentsina, sellepärast oli päewakorda wõetud läbiarutamiseks kõik sarnased töölisnoorsoo liikumisse puutuwad küsimused, nagu organiseerimistöö, majanduslik woitlus, poliithariduslik töö, antimilitarism, töölisajakirjandus, lasteliikumine, tööliissport. töö wastaste seas. asja ajamise kord jne. Kõiki neid küsimusi arutati praktilisest küljest; wõeti arwesse seni tehtud töö ja arutati, kuidas seda tööd edespidigi kõige otstarbekohaselt läbi wiia.

Sellele wastawalt oli ka konverentsile kutsunud esitajad kõigist töölisnoorsoo koondustest nii linnast kui maalt. Osawõtjaid oli linnast 34 saadikut, kes esitasid 1000 noortöölist, maalt oli esitajaid 20, kes esitasid 160 noortöölist. Esitatud olid peaaegu kõik Harjumaa ja Tallinna linna töölisnoorsoo organisatsioonid. Peale selle oli weel esitajad üksikutest waldadest, kus alles puuduwad igasugused töölisnoorsoo organisatsioonid.

Poliitilist silmapilku käsitas sms Allik, kes ära märkis üksikud iseloomulikud jooned, mis praegust silmapilku iseloomustawad ja sellele wastawalt töölisnoorsoo ülesanded praegusel silmapilgul.

Sellele järgnewad aruanded näitasid, et kogu töölisnoorsoo liikumine tänawuse aasta jooksul märksa arenenud on, wõrreldes eelmise aastaga. Isäranis palju on tõusnud organiseeritud noortööliste arw peale wiimast organiseerimise kuud, mis algas 15. oki. ja kestis 15. nowembriini. Selle aja jooksul on maal uusi komisjoone juure tekkinud ja endised tööks korda seatud. Tallinna kohta näitasid aruanded, et siin organiseerimise kuu jook-

sul organiseeritud noortöölise arw mõnes ühisuses isegi 50 protsenti kaswanud. Ka on muutunud töö igal pool plaanikindlaks, kui see ennem oli.

Organiseerimisküsimust käsitades märgiti ära mõned uued ülesanded, mis organiseerimistöös lisaks eelmistele juure tulnud. Tegelikus organiseerimistöös on tarwidus tekkinud hakata looma töökohtadesse töölisnoorsoo rühmi, kes töökohtades teeksid organiseerimis ja poliithariduslist tööd jne.

Ka kõiki teisi küsimusi ja referaate käsitati just praktilisest küljest. Sel puhul olid alati läbirääkimised alati elawad ja wõeti rõhkesti sõna küsimuse ühest ja teisest küljest sõelumiseks. Iseäranis elawad läbirääkimised tekkisid poliithariduslise töö, antimilitarismi ja töölisajakirjanduse kohta. Saadikud panid referentidele mitmesuguseid küsimusi ette ja nii selgitati küsimusi õige põhjalikult ja kõigile arusaadawalt.

Konwerents lõppes kahepäewase päsiwa töö järele 16. det. kell 7 õhtul. Konwerentsi lõppul awaldati soowi, et ka edespidini tihedamini sarnaseid nõupidamisi peetaks, sest need kõwendawad kõigepealt sidet linna ja maa töölisnoorsoo wahel tugewaks, arendawad läbikäimist ja teiseks mõjuwad sarnased konwerentsid selgitawalt ning on hääks abinõuks aktiwistide kaswatamisel.

Konwerents lõppes „Internatsionaali“ ja „Punase Lipu“ laulmisega.

Tallinna töölisnoorsoo tegewusest

„Demokraatia“ pole leidnud wõimaliku olewat töölisnoorsoole „isesiswat“ organisatsiooni lubada. Mitu korda on katset tehtud tehtud peale „Noor-Proletaarlaste“ ühingu sulgumist uut ühingut asutada, kuid sellest kawatsusest tõmmas „rippumatu“ kohus kriipsu alati läbi. Kuid see ei kohuta Tallinna rewolutsioonilisi töölisnoori. Oma organiseerimistööd hakkab ta töölisühisuste juurde asutatud noortekomisjonide kaasabil ja juhatusel tegema. Praegu on noortekomisjone 11.

Noortekomisjonide keskkohana on moodustatud Tall. Töölisühisuste Kesknõukogu juurde noortekomisjon. T. T. Kesknõukogu noortekomisjoni ülesanne on elustada ja juhatada noorte komisjonide tegewust.

Noortekomisjonid töötawad käsikäes ühisuse juhatusega ja nende tegewuspiir-

jandusline wõitlus ja töölisajakirjandus. Uute liikmete juurdewõitmine ja nende alleshoidmine, majanduslise wõitluse korraldamine ja juhtimine, — töölisajakirjanduse laiuli laotamine ja tellijate juurdewõitmine, need on ülesanded, milledega n-k. tegemist teewad. Et töös suurimaid tagajärgi saawutada, on komisjoni liikmed tööjaotuse sisse seadnud. Iga komisjoni liige on määratud teatud tegewusala peale, mida ta korraldab ja mille tegewuse eest wastutab. Wahetewahel tehakse ümberpaigutusi, et komisjoni liige igakülselt wälja areneks.

See on annud tagajärgi: on alus pandud organiseeritud noorte rühmadele wabrikutes ja töökohtades, kes kohapealset organiseerimistööd, majanduslist wõitlust korraldawad jne. Niisama töölisajakirjanduse kasuks kihutustöö tegemine. Tehastega ja töökodadega on ühendusse sidemete kaudu astunud. Ka on märgata tagajärgi teistel aladel.

Organiseerimistöö hoogsamaks läbiwiimiseks korraldati organiseerimiskuu. See kihutuskuu oli määratud noortekomisjonidele uute jõudude muretsemiseks ja noorte liikmete arwu tõstmiseks. Tagajärjed olid silmnähtawad (näit. organiseeritud noorte metallistide arw tõusis 273 in. pealt 368 peale).

Wõrdluseks olgu toodud järgmine näitus Tall. tööli. ühisustes noorte liigete arwu üle:

15. septembril oli 880 noort liiget (kuni 23 aastani).

15. oktoobril oli 892 noort liiget (kuni 23 aastani).

15. detsembril oli 1072 noort liiget. Peale selle weel tööliisspordiselts „Spartakus“ 230 liikmelise perega.

Peale noortekomisjonide on Tallinna töölisnoorsoo poliitiliseks wõitluskantsiks Eestimaa Tööraha Partei noorte osakond. Hsakonnas on ligi 200 liiget. Osakonna ülesanne on töölisnoorsoo kaswatamine poliitiliselt. Sellepärast tegutseb osakond peale organiseerimistöö just sarnaste ülesannete kallal, nagu poliithariduslik töö, antimilitarism, töö wastaste seas, laste liikumine jne. Praegu on käsil kõige energilisem töö poliitharidusliku töö alal. Kawatsetakse, mille kohta juba kawad walmis, lähemal ajal terve rida referaate pidada.

Alus on pandud ka töölislaste organiseerimisele. Praegu töötawad lastegrupid.

Neid on kolm — kuhu koondatud üle 200 lapse. Gruppide töö seisab poliit-hariduslikes kasvatuses, võimlemises, laulmises, näitegruppides tegutsemises.

Ühe sõnaga — töö areneb. Aineline seisukord ja wiletsad ruumid ei luba tegewust weel laiemalt sisse seada.

Waatamata kõige selle peale tõuseb töölisnoorsoo, kaswab rakususikate arw, kes läbimädanenud kodanlike korra surnukirstule wiimse naela lööwad.

— agit. — ära peetakse.

Töölisnoorsoo wõitlus Wirumaal

Peale kindla ülemaakondlike töölisnoorsoo organisatsioonide keskkorralduse loomise, mis üle kuu aja tegutsenud ja kelle alla Wiru maakond ühes Narwa ja Rakwere linnadega kuulub — on töölisnoorsoo liikumine Wirumaal kindlama aluse wõtnud ning tugewneb päew-päewalt.

Töölisnoori on Narwa linnas koondunud töölisühisuste noortekomisjonide ümber 325. Tööliisspordiselt „Töowägi“, kes enese ümber koondab ligi 150 liiget, seisab koos peasjalikult noortöölistest. Tööraha Partei noorte osakonnas on 40 töölisnoort.

Iseäranis hoogsalt töötab spordiselt, kes jägunedes igasugustesse töögruppidesse, täie energiaga tegutseb.

On läbiwiidud kindel korraldus „M. N. Töölise“ laalikandmise organisatsiooni loomises, mis häid tagajärgi annud.

Poliit-hariduslike töö alal on wiimase kuu jooksul ära peetud 5 referaat-õhtut põlewamate päewaküsimuste kohta, eriti sõeludes maanoorte seas töötamise wiise ja organisatsioonilisi worme.

Suurt edu on märgata lastegruppide töös. Töölislapsi on koondunud gruppide ümber ligi 100. Nähes kaswamas proletaarlasteliikumist, ou kurnajate kooliwalitsused asunud töölislaste gruppide liikmete terroriseerimisele koolis. Ahwardatakse wanemate wangipanemi-

sega, koolist wäljawiskamisega, kaitsepoliitsei walwe alla asetamisega jne. Üleüldse käiakse gruppide liikmetega koolides äärmiselt toorelt ümber, neid kiusates, sihilikult nõrgalt nende tööd hinnates jne.

Iseäralist tähelepanu on wiimasel ajal pööratud töö peale maanoorte seas. Siiani on maanoori organiseeritud kogu maakonnas üle 200. Praegu tehtakse eeltöid noorte maakonna konwerentsi kokkutseks, mis 29. ja 30. detsembril s. a. Narwakas.

Wiljandi töölisühisuse noorte komisjoni tegewusest

Wiljandi on wäikekodanline linnakene. Suurtööstust siin ei ole. On wäikesed ettewõtted ja wabrikud mõnesaja töölisega. Peale selle on weel mõned wäiketöökodad mõnekümne töölisega. Suwel oli ka mõnisada ehitustöölist, mis nüüd mööda maad tööde lõppemisega laiali on walgunud. Neis wabrikutes töötab ka mõnikümmend noortöölist. Nagu teistes linnades, nii ka Wiljandis, on tööraha klassiteadwus wiimasel ajal kaswamas. Eriti ka noortööliste hulgas. Seda tõendab noorte liikmete arwu kaswamine ühisuses, kui ka noorte komisjoni tegewus. 1922. a. asutati Wiljandi linna töölisühisuste noorte komisjon, mis esialgu paberikomisjon oli. Kuid 1923. a. suwel sai noorte liikumine hoogu. Komisjoni ümber koondus 20 noort töölist. Sügisel tõusis see arw 40 peale. Noorte organiseerimise kuu lõpus aga oli noortöölisti juba 100 ümber.

Organiseerimise töös on suudetud küll alles esimesi samme astuda. Kuid peab siiski tunnistama, et Wiljandi noortöölistes ka siin rahuldawaid tagajärgi on saawutanud. On loodud side wabrikute ja töökodade wahel ning ärapeetud wabrikutes ning töökodades töötawate noortööliste esitajate nõupidamine. Loodame, et see töö edaspidi siweneb.

Kroonika

Soome

Eelmises numbris oli juba kirjeldus neis järjekorralistest rüüstamistest, mis Soome töölisorganisatsioonide, seal hulgas ka noortööliste omade, kallal ette

wõeti. Suluti ka töölisnoorsoo häälekandja „Nuort Työläinen“. Et uue poliitilise häälekandja wäljaandmine wõimata oli, asutasid Soome seltsimehed ilukirjanduslike noorte ajakirja, sideme alal hoidmi-

seks töölisnoorsoo hulkadega. Kuid ka seda ajakirja sai ainult üks nummer ilmuda. Soome ametiühendused nägid ka selles ilukirjanduslikes ajakirjas, mis sisaldas ainult nowelle tööliste elust ja tööleikide väljamaa ilukirjandusest, oma huvi- de waenlast ja sulgusid tema. Põhjast selleks andis asjaolu, et wastutaw toimetaja kommunist oli.

Sotsialistiline Noorte Ühing, mis asutati pärast aprilli rüüstamisi, ei ole ametlikult sulutud, kuid tema tegewusvõimalused on täiesti wõetud. Ühingu poolt korraldatawad koosolekud ja muud ettevõtted keelatakse järjekindlalt ära wõi aetakse laiali.

Inglismaa

Wiimastel nädalatel on K. N. Ü. tuntawalt kaswanud. Hästi arenenud tööstuswõimaldab tööstuskollektiivide loomist. Senini on kollektiive loodud Londoni Edinburghi (2), Paisley (2), Aberdeen'i, Brighton'i, Shipley ja Shiffiel'i. Kahe keskkomitee liikme ringreis läbi kogu riigi wõimaldab uute osakondade loomist.

Oktoobris peeti ära ühingu üleriikline kongress.

Holland

Kom. Noorte Ühingu seisukord on tuntawalt paranenud. Ühingu tekkinud oppositsioon — ühenduses oppositsiooniga parteis — on K. N. I. T. K. otsuse põhjal likwideeritud. Oppositsioon painutas end selle otsuse alla millea lankumiseks — peasjalikult organisatsioonilistes küsimustes, kõrvaldud on. Nüüd töötab ühing üksmeelselt ja on wiimasel ajal häid tagajärgi saawutanud töös wäljaspool organisatsiooni seiswate töölisnoorsoo hulgade ja ka sotsiaaldemokraatliste noorte hulgas.

Saksamaa.

Wiimasel ajal, kus klassiwahed Saksamaal terawnenud ja rewolutsiooniline liikumine hoogu wõtnud, on ka Saksamaa Kommunistlise Noorsoo ühingu mõju järjekindlalt kaswanud. Nii oli ühingul oktoobri kuu lõpul juba 80.000 liiget. See läks kurnajale kardetawaks ja sellepärast tunnistati ühing ühes kommunistlise parteiga esmalt Baieris ja pärast kogu Saksamaal keelatuks. Nii töötab praegu ühing

põranda all. See ei takista teda muidegi olla nagu senini rewolutsioonilise töölisnoorsoo juhiks ja ikka laiemaid ja laiemaid noorsoo kihte kaasa tõmmata rewolutsioonilisele teele.

Daanimaa

Majandusline ja poliitiline seisukord Daanis on wiimastel nädalatel terawaks muutunud. Suured panga skandaalid ja paljude suurkapitalistide ja seltskonna tegude tegewuse paljastamine on loonud soodsa pinna radikalsetele ja rewolutsioonilistele ideedele. Daani reformistlik sots.-dem. partei saab seisukorda kasutada ja loodab eeliseid riigipäewa walimiste peale.

Kuid praegune majandusline ja poliitiline seisukord on ka wäga soodne rewolutsioonilistele ideedele. Kommunistiline liikumine — ka noorsoo liikumine — ei ole kunagi suuremate ülesannete ees seisnud kui praegu. Kahjuks ei ole aga kahe Daani kom. partei ühendamine veel läbi wiidud, ja ka kommunistline noorsugu ei ole ühisesse organisatsiooni koondatud.

Schweits.

Schweitsi K. N. Ü. oli senini mitmesugustel põhjustel puudulik ja ühekülgne. Osalt oli selles süüdi ka ühingu keskkomitee, kes ühingu tegewust wastawalt juhtida ja organiseerida ei suutnud. Neile puuduste kõrvaldamiseks peeti septembri lõpul Zürichis ära Keskkomitee laiendatud istang, kus läbiarutati ühingu tähtsamad tegewusalad: kollektiivide loomine, poliitiline haridusline töö, anti-militaristiline kihurustöö ja proletaarline lasteliikumine. K. K. poolt esitati töökawa, mis koosoleku poolt vastu wõeti. Üksikute küsimuste läbiarutamisel tulid ümsiks arusaamatused ja osalised mõtete lahkuminekul. Tähtsamad mõtete lahkuminekul lahendati koosolekul. Kuid lähemate nädalite töö peab asja lõpulikult selgeks tegema.

Üldiselt wõib seda istangut kordalainuks lugeda. Ta näitab, et kõigil wastutawatel tegelastel on tahtmist töötamiseks ja töölisnoorsoo liikumise süwendamiseks. Sellepärast wõib ka loota et etetunud puudused ja mõtetelahkuminekul peagi likwideeritakse.

Wastutaw toimetaja ja wäljaandja A. Kõrgema.

O.-ü. „Waba Maa“ triikk, Tallinnas.

8. - 1886/1880

D. S 18637

Hind 25 marka